

**PUBLICATIE SAPTAMINALA EDITATA DE
GRUPUL PENTRU DIALOG SOCIAL**
ANUL II • NR. 7 (57) • 22 FEBRUARIE 1991

DIN SUMAR:

• **PUMNUL, ERUDIȚIA
ȘI ZĂDÂRNICA** — pag. 3

• „**O TARĂ FĂRĂ TINERET ȘI FĂRĂ
INTELECTUALI SE POATE CONDUCE
NUMAI CU BICIUL**” — pag. 8-9

• „**PENTRU A NE STĂPINI
PREZENTUL, PUTerea NE-A FURAT
TRECUTUL**” — pag. 10-II

• **GREVELE CA TEST IDEOLOGIC** — pag. 14

SECURITATE CONTRA EMINESCU

Acum o săptămână, în beznă rece a unei perilerii rucureșene, cinci tineri l-au atacat pe Petru Cretă, avându-l cu pumnii și bocanii, pînă a căzut la pămînt — și după aceea. Cei cinci tineri nu erau hoți, săci hoții nu atacă niciodată un om sărac. Erau oameni preocupați de instaurarea democrației în România; ei îi reproșaseră victimelor că li strică pe studenți și propagandă legionară.

Petru Cretă nu este un om celebru. Puținii cititori și „României literare” vor fi lori surprinși vîzind că Voica — în cel-dintîi articol postum al său — îl numește „primul om al culturii române”. „Dacă ar fi trăit la Paris, ar fi devenit, cu siguranță, unul dintre marii autori ai secolului.” Aceste cuvinte, rostite de Cioran în legătură cu Petre Tuțea, rămîne adevărate, probabil, și în cazul lui Cretă. O anumită vocație a nemilitării, o voiuptate a risipirii, incapacitatea de a-și sărăsi nemorocosul său popor, dorinta de a-i impărlăși soarta, au lipsit destinul cultural al lui Petru Cretă de strălucirea efemeră a publicității.

Ultima aventură spirituală a lui Petru Cretă este înalțarea ediției Perspessicus. Această opțiune are,

peste, o semnificație adîncă: revenirea la origini, după parcurgerea marilor culturi ale lumii.

Revenirea la Eminescu nu este un simplu act lîvresc. Căci Eminescu e mai mult decât un mare autor: e înșâși zona luminioasă a poporului român. Este — aşa cum arăta un magistral poem sorescian — un nume-simbol pentru tradițiile și speranțele noastre cele mai sfinte. Cu osemenea ginduri — sau cu osemenea sentimente — vor fi așezat tinerii care își revendică Revoluția furată, chipul lui Eminescu, la Balconul Universității. Două imagini au vegheat, pînă în ziua fatidică, Flătu: chipul lui Eminescu și icoana Maicii Domnului. Căci două protecții pleteau invoca acei oameni: protecția spiritului național și protecția divină.

De la acel Balcon a vorbit și Petru Cretă. Sî nu i s-a ierat, „Consistă această tară din călăi și din victime?” Această întrebare tulburătoare a Mareiui Peșt planează astăzi, mai dramatic decât în tiva în care a fost formulată, asupra neliniștilor noastre. Căci astăzi, zona de umbra a poporului român încearcă, cu o violență și o irresponsabilitate mai periculoase decât oricând, uciderea zonei luminoase. Uciderea lui Eminescu.

„Păcat de tineretă voastră” — le spusese Iorga celor care își pregăteau pistoalele pentru a-l lichida, și aceste cuvinte, rostite de bătrînul învățat în beznă rece a unei păduri desfrunzite vor rămîne de-a pururi o amără și neputincioasă mustrare pentru acei tineri care își folosesc forță și bărbătia pentru a ucide, a distrugă, a traumatiza sau a descuraja elita propriului lor popor.

Păcat de acești tineri — care nu sunt niciodată prinși sau identificați, împotriva căroru nu există nici odată probe. El nu au de dat socoteală nimănului, ei nu se numără printre cei care destabilizează, ei nu sunt galani. Pe ei nu îl înfierăză niciodată Președintele, ca pe tinerii care, iubindu-și poporul, uneori mai mult decât propria viață, luptă pentru libertatea lui și fac — greșeala nepermisă și amendață — politică.

Păcat de toată acea parte a noastră, pe care Președintele o numește satisfăcut și ocrotitor, „populație”, și care pare hotărîtă să lupte orbește contra intereselor naționale. Păcat de cei care, privind la grevării foamei, se bucură că vor minca și porția lor. Păcat de cei care, incapabili de a-i respecta pe cei pe care nu-i înțeleg, se grăbesc să-l suprime prin crimă sau prin bătăie. Păcat de acel care îl regretă pe Ceaușescu.

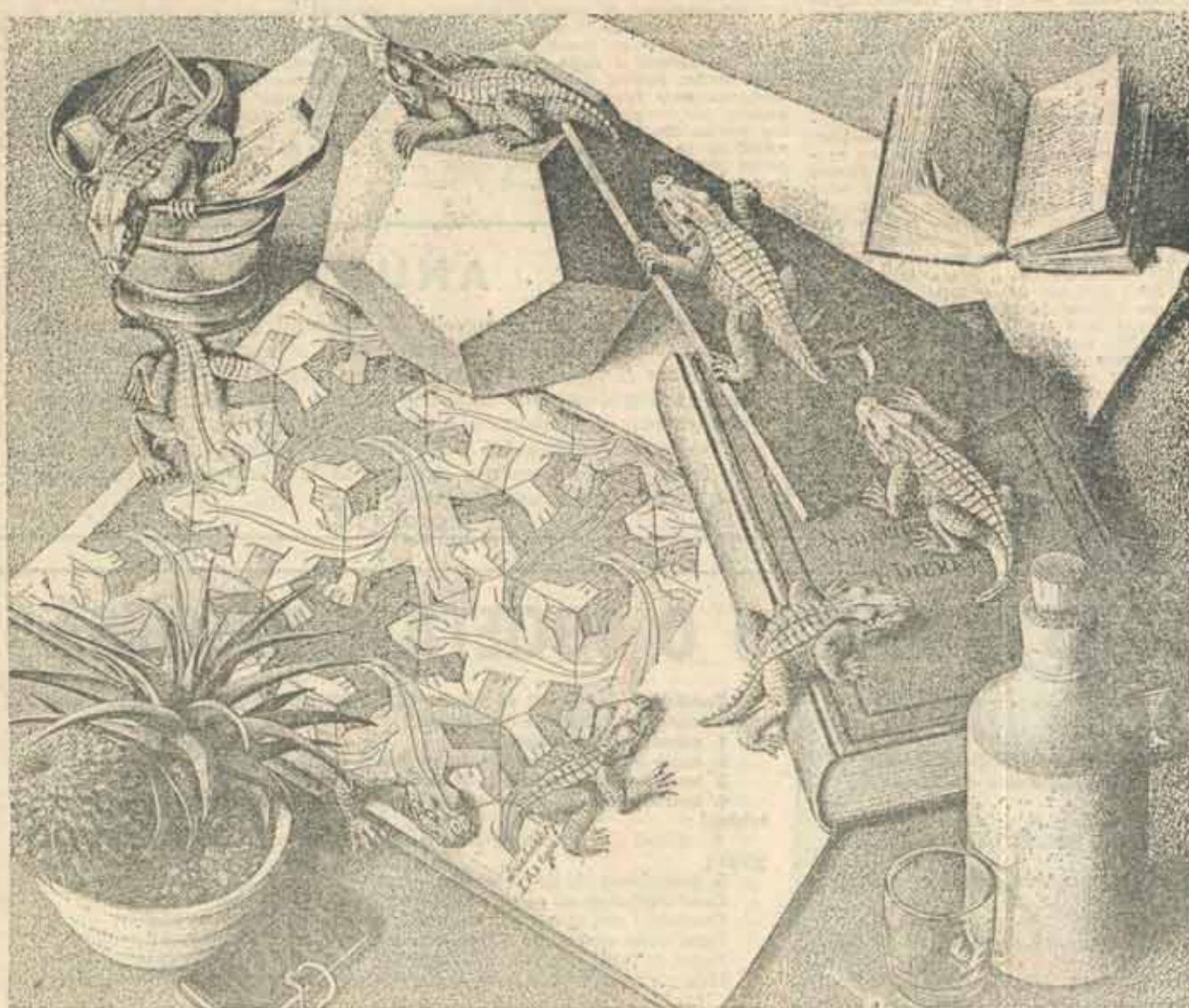
Păcat, păcat, de singele vărsat... ■

VICTOR BÂRSAN

EMINESCU...

„*Stia ce rol are
o presă liberă
și onestă
în slujirea
adevărului,
în refuzul
cuvintelor mari,
în promovarea
competenței
și demnității
intelectuale,
în lupta
împotriva
demagogiei.*“

**PETRU
CRETĂ**

Grafică de MAURITIUS ESCHER

16 FEBRUARIE – ZIUA NAȚIONALĂ A LITUANIEI

• Unele reparații

Prima dia parția domnului Mărcel Vărlan din Iași, de următoare ceață, o nouă din care să cunoască:

În nr. 2/1991 al revistei 23 apără o hartă a Lituaniei preluată dintr-un Larousse – 1931. Deși vă intelaș bunule întenții dicați și că lituanienii nu au singur probabilitate lezat, încrucișa să neconstruiască un anumit „separatism”. Si lăsat de ce. În 1931, granilele de sud și est ale Lituaniei erau altfel doilea cele din 1918, an în care ţara era mai mare și cu capitala la Vilnius, nu la Kaunas. Independența fusese proclamată de Parlament la 14 februarie 1918, consemnată de Adunarea Constituentă la 15 mai 1920. Ţara era admisă în Societatea Națiunilor la 20 septembrie 1921. Descrierea provine din ocuparea în

1920 de către Polonia a unor teritorii din sud și est, granate care apară pe harta dv. „Iland definitivă la Riga” printre un tratat semnat la 18 martie 1923; nu calea trece este faptul că mai mult orasul Vilnius și împrejurimile au fost fortificări lituaniene, arest oras Iland chiar ca ocazia lituaniană în evul mediu... Pe harta dv. anore și un sector venit, delimitat prin linie in-

tre-untă pe care ar fi trebuit să-l explicăm, Iland – „cucerirea Mamă” – care înainte de 1918 a aparținut Germaniei (moștenire teutonică). Si cărare înainte de amestecia teutonilor fusese teritoriul lituanian. El a revenit Lituaniei la 10 februarie 1923 și a însemnat foarte mult pentru acesta ţară Iland vorba de iesirea la mare cu un port important: Klaipeda (Memel). ■

Aveți perfectă dreptate, domnule Vărlan, și vă mulțumim pentru observații ca și pentru indrumărul adresat istoricilor de a face mai cunoscut la noi trecutul țărilor balice. Ne pare bine că atunci și acceptat dificultatea alegării unei hărți anume, printre multele succese reflectă istoria acestor regiuni. Da și fi fost după mine, preferam una de pe la 1400 cind Moldova se învecina cu Lituaniană iar despreenezatul Moscoviei încă nu se preză auxilie în partile noastre. Dacă x-ar fi menținut acele stări este probabil că la Vilnius, Chișinău și București să fi avut acum parte de alte imprejurări... ■

RADU POPA

Lumea întreagă a assistat neputincioasă la ultimele crime pe care tancurile Armatei Roșii, aureolate cu Premiul Nobel pentru pace, le-au comis împotriva Lituaniei. Această agresiune brutală a întărit solidaritatea poporului victimizat de celuilalt sovietic. O fată de 16 ani, elevă a unui liceu bucureștean, a simțit nevoie de a săraci eroilor lituanieni că este

slături de el. Ea a declarat greva foamei timp de o săptămână, adângind suferința ei imensu-lui capital de suferință al baltilor. Acest gest discret și generos arată că, într-o formă sau altă, cruciile copiilor continuă. El, cele mai curate băieți, vin, o dată în plus, să ne înveje pe noi, adulții, fecția demnității și curajului. ■

• Iarnă la Vilnius

E o dimineață tristă. M-am scosul cu un gol în suful. As vrea să aleargă undeva, deosebită, să-l las acolo. E doar un sind neoutinios și el. Treză întrînt oameni. Sunt sinceră. Sunt cum tot ce-am avut se rume de mine. Noaptea trecută recu și străină în Vilnius cu intrat tunelul sovietice. Tancurile au muscat din tâmpini și din oameni, fără deosebită Orasul a fost cufundat în singură durere. Simteam cum strigătorul lor aluneca înăuntru la mine. As fi vrut să fac ceva pentru a-i ajuta dar există uneori situații când oamenii astăzi neputințiosă la suferință altora și nu pot decât să olingă înmormântul lor. ■ (ADINA CHILIM, elevă X-a D)

Preluat din revista „Decembrie” editată de un grup de elevi al Liceului de informatică.

PUNCTE DE VEDERE

MINIMA MORALIA

Solan cel întrebat obisnuia să spună că orice stat merge și se sprijină pe două picioare: că drept infățigător datorie de a nu îda neședea nici o obâtere, iar este singur pe carea de a răsplăti orice față bună, adăgând că dacă din victoria sa de către ar lipsi unul din cele două măduinare, republika aceea ar merge schiopătând iar dacă din nenorocire s-ar păcătui la privația amindură, ea nu s-ar putea menține cu nici un chip.

Poate împărtășim Solon înăuntru că și obâterea erau ușor de definit. Fațele erau judecate după morală proprie și ca atare erau ușor de „măsurat”. Dar și riscul de a greși era mare. Niciova de a căuta o morală „bună pentru toți” a făcut ca legea să cîștige în claritate și precizie, dar să devină, în același timp, din ce în ce mai restrânsă ca aplicare.

Atâtăz, imoralitatea este sanctionată numai în relații particulare, la nivel social neexistând un etalon moral de măsură. Ce putem face contra birocrației? Nimic, pentru că ei respectă legea. Ce putem face contra intruzilor? Nimic, el timp ei respectă legea. Ce putem face contra unui potențial criminal? Nimic, pînă cînd va deveni un criminal. De la Solon încoace „măsurarea” unei acțiuni devine din ce în ce mai greu de realizat. Cu atât mai mult cu că morală „zilei de azi” a încrezut să fie înlocuită cu morală „zilei de mâine”. Iar pînă acum nu s-a găsit o morală care să fie și pentru ziua de azi dar și pentru cea de mâine. Or, la noi, situația este și mai complicată prin faptul că ne lipsește însuși sistemul de referință. Sistem în prezent într-o „țară a nimănui” – ne-am despărțit de vecinul sistem și nu ne-am împărțit încă într-unul nou. Practic, vecinul sistem și dezmembrat cronic, a „explodat” într-o sumedenie de clobură și nu a fost desfășurat în pielele de puzzle constitutive. Abuzul nostru este că săm spri cu că îndrepînam și acest avansat trebuie spălat. Devarantul, mereu devarantul, este că cele două sisteme sunt incompatibile și sunt practic imposibil de trecut direct de la un sistem la altul – situație demonstrată de eșecul încercărilor de acest fel ale coloanelor tării din restul Europei. Trebuie construit în acest sens un sistem tampon care să intermedie trecerea, sistem care să elimină discontinuitățile și securiza societatea. Supraviețuirea decentă în interval tre-

bune să fie ideea generaționale de norme a acestor situații fără-de-sfîrșit. Pentru că niciodată nu vom ajunge la capitolul drumanului, ei numai în locuri de popaz. De aceea vom incerca și noi, ca Andrei Pleșu, să facem arbitrajul intervalului cu o pre-ordine.

O primă condiție de decentă morală ar fi să nu accepăm ca ziua de azi să fie mai rea decât cea de ieri. Planul trebuie astfel conceput încît fiecare pas să respecte această condiție. Pentru că să existe un plan! Nu se poate ajunge la democrație crezind artificial, elemente de democrație care să nu se „lege” de rest. Sistemul trebuie să evolueze pe ansamblu astfel încât el, sistemul, să fie stabilit în tot cursul evoluției lui. Nu trebuie trecut la pasul următor dacă, în acest pas, sistemul devine instabil, pentru că astfel instabilitatea sistemului poate fi folosită, aşa cum se și întimplă în prezent, ca argument în limitările drepturilor democratice, dobândite de la în pasul anterior. Dar, pentru a realiza echilibrul necesar trebuie să-ți cunoști propriile interese. Mareu necunoscută a modelului initial este în ce măsură, după 45 de ani de comunism, s-a deteriorat psihicul uman, funcția lui de modelare, de prelucrare și analiză a informațiilor după propriul adevăr și nu după un adevăr de împrumut. Eliberarea psihicului de psihozelor totalității este, poate, cea mai importantă și necesară schimbare, fără de care celelalte schimbări sociale, economice, nu se vor putea realiza și nu se vor putea menține. Pentru că astfel psihicul uman ar respinge orice schimbări, el nefiind pregătit pentru acceptarea noului. Aceasta ar fi o privire „din afară”. Dar cum suntem noi, cei „din-dinăuntru” din ce categorie facem parte? Pentru că și astăzi și altii se simt normali, propriul lor adevăr este perfect „logic”, înconștientul acoperă cu grijă propria politice sau malformările psihice. O metodă indirectă există totuși. Si există este dialogul. Dar dialogul cu regrile lui – de la argumentarea în cadrul normelor de valori ale adevărului în discuție pînă la recunoașterea unui mai-mare-adevăr. Acceptarea dialogului și în final acceptarea existenței și a unui alt adevăr are, ne lăsă efectele curative, ceea ce înseamnă de a construi împreună un societate în care să locuim cu toții. O a doua condiție de decentă morală ar fi deci considerarea dialogului ca singura formă

de informare și negociere socială. Cum astfel ne-am putea desprinde de sistemul în care suntem? Cum astfel î-am putem primi „din afară”? Pentru că astfel nu vom putea găsi niciodată pentru „interval”. Astfel, nu vom putea rezolva mereu problema a „intervalului” – în special pentru cazul nostru – și anume concilierea elementelor incompatibile din sistemul său și din sistemul său. Mareu problema nu constă în schimbarea acestor elemente de sistem care ar putea evolua „în”, ci în găsirea unei strategii de trecere pentru acele elemente care, prin natură lor, nu pot fi modificate. Acestea sunt, din pacate, toate elementele sistemului economic. Din pacate, pentru că, în cazul nostru, schimbarea sistemului economic este a condiție vitală pentru noi, un eșec în acest domeniu fiind un pericol pentru însăși existența noastră biologică. Or, încrederea de pînă acum au fost de tipul „terapii de soc”: o „trecere artificială, nenaturală” (în primă fază, instabilită) la elementele unui nou sistem, elemente „necurate” de modul de evoluție de pînă atunci al sistemului. Or, pentru asemenea situații, strategia trecerii colitătive, „line”, trebuie înlocuită cu strategia trecerii cantitative, adică existența simultană în „interval” a ambelor elemente. Apoi, printr-o bună conduceră sistemului, elementele nouului sistem vor cîștiga din ce în ce mai mult teren, în detrimentul elementelor vechiului sistem. În acest sens, poate cel mai reprezentativ element al sistemului economic pentru care există strategie ar putea fi folosită cu succes este moneda. O reformă monetară a „intervalului” ar însemna deci existența în paralel a două monede: moneda veche, pentru partea din sistemul economic care funcționează încă după vecinul sistem și o nouă monedă pentru partea din sistemul economic care a reușit să se transforme după modelul pieței libere. Se poate rezolva astfel relativ ușor și problema schimbării monede.

OCTAVIAN LECCA

ANUNȚ

Aflăm că un mare număr de abonați nu primesc revista noastră sau o primesc cu întârzieri și intermitențe regretabile. Precizăm că răspunderea acestor nereguli revine integral Direcției de Expediere a Presei. Din dorința de a remedia, pe cînd posibil, aceste neajunsuri îi invităm pe cei vizitați să scrie redacției – pe numele domnului D.C. Tudor – indicind numerele care nu le-au parvenit, spre a încerca să le trimitem din exemplarele pe care le mai avem în stoc.

FUNDATAȚIA SOROS – PENTRU O SOCIETATE DESCHISĂ

In efortul de a sprijini învățămîntul superior din țara noastră,
ORGANIZEAZĂ

Programul de burse la Universitatea de Studii Economice din Budapesta în colaborare cu Universitatea din California și Universitatea din Wisconsin.

Sunt acceptați numai candidați care sunt studenți în zi în anii universitari 3, 4 sau 5 la facultăți în domeniile: ECONOMIE, SOCIOLOGIE, PSIHOLOGIE SOCIALA, ISTORIE, FILOZOFIE.

Durata cursurilor este de un an universitar, 1991/1992. Cursurile se desfășoară în limba engleză.

Criteriile de eligibilitate sunt:

– Medie anuală obținută de candidați în toți anii de studii să fie mai mare de 9;

– Candidații să cunoască lumeni bine limba engleză, scrisă și vorbită.

Conform STATUTULUI Fundației sunt priorități candidații care n-au avut posibilitatea de a călători sau studia în străinătate și cei care nu beneficiază de alte posibilități de a avea o experiență educativă în străinătate.

Candidații sunt rugați să trimită EXCLUSIV PRIN POSTĂ un dosar complet, conținând următoarele documente:

1. adeverință de student;
2. copie legalizată după foaia matricolă, în română;
3. traducerea foii matricole în limba engleză;
4. autobiografie în limba engleză (care să conțină adresa și numărul de telefon);
5. scrisori de recomandare de la două cadre universitare, în limba engleză;
6. patru fotografii tip pasaport.

Candidații care nu trimit dosarul complet nu pot intra în concurs.

Candidații sunt rugați să menționeze pe plic numele programului.

Data limită de primire a dosarelor este 29 martie 1991 (data postei).

Testul de limbi engleză va fi organizat în prima parte a lunii aprilie 1991.

Lista candidaților admitiți va fi publicată în presă între 10 și 15 iunie 1991.

Adresa Fundației Soros pentru o Societate Deschisă este:
București, Colțea Victoriei 120, Of. poștal 22, CP. 22126.

PUMNUL, ERUDIȚIA ȘI ZĂDĂRNICIA

„Cred că ajunge ca cineva să spună, fie și acum, în această tulbură clipă a istoriei naționale: Increderea mea ca expresie nemijlocită a iubirii de ei (de conaționali, n. red.) și a temătoarei și ingindurării griji de soarta lor este de asemenea fel incit, așa cum am indurat împreună vitregii nealese, tot așa și cu atât mai mult, orice soartă și-ar alege ca popor liber, ea ar fi destul de bună pentru mine, ca să imi duc și să imi las viața printre ei și să mă odihnesc apoi în țărina și în veșnicia țării, iubindu-i mereu.”

PETRU CRETĂ

(din articolul Despre dragostea de propriul tău naam, apărut în revista „Viața Românească” nr. 1/1990)

ANDREI PIPPIDI

• Si Pârvan a fost pălmuit

Sintem oară o țară de sălbaticie? În 1914, cind România trăea într-o neliniștită neutralitate, Vasile Pârvan și-a exprimat îndoilele față de intrarea noastră în război. Un „patriot” irresponsabil l-a lovit, în plină stradă. Dar atunci Academia Română și Universitatea au protestat la această agresiune brutală și și-au manifestat solidaritatea cu marele invățător, declarat de unii de azi pe milice „trădător de naam”. Veti zice: o administrație neîndată, din vremuri mai puțin civilizate. Dimpotrivă, prestigiu unui intelectual care face cinstire țării sale era incomparabil mai mare atunci decât astăzi.

Zilele trecute, domnul Petru Creția a fost victimă unui atentat. Pentru convingerile sale politice, înnopulare frățiv și dococămată, s-a găsit cu cale să își se bage mințile în cap, cu pumnul. N-am vizit ea Academia și Universitatea să se îl simbolizeze. Vreau să spun aici că bujoricea unui cărturar, în mijlocul îndiferenței generale, este o rușine pentru poporul care o îngăduie. Deci, și în urmă dupăna cu intelectul unei clasicilor greci și latini — literă moartă pentru descendenții barbarizați ai românilor —, a fi un poet delicit, un tâlmăcitor subtil, și-l închinat mulți ani desfășrării lui Eminescu în buchă și în gind nu e de ajuns pentru a merită respectul public. Tolerat doar în colțul lui, un asemenei om nu devine, din clipă în care și-a rostit față păterea dintr-o soartă tuturor, despre politica națională adică, o pradă pentru că care pindesc să se răzbune.

SERBAN FOARȚĂ

• „Ce-ți doresc eu tăie...“

A fost cindva, nu prea de mult, un mare jucător de fotbal, gheata de aură Braziliei, căruia, recunoscătoare, patria îi-a pus la dispoziție, spre a-l scuti de coliziuni și alte neplăceri rutiere, un automobil oranj, — singurul, pasărmite, de culoarea asta în imensitatea țărilor lui.

Cit despre, mesurabilită, a noastră, — a fost odată un Poet, recunoscut încă din viață, dar, mai cu seamă după moarte (cum îl se-nțină în deosebită poeților și altor frațieri), drept mareș glorie a națiunii, căruia pensia oferită de Parlamentul României nu l-a servit decât, să zicem, ca primă de înmormântare, și care a lăsat în urmă, minus o carte, nu prea groasă, intitulată *Poesii*, o vastă operă postumă. — Aceasta nu a fost editată în întregime din nouă, la una sauă și doi ani de la petrecerea din viață a celui ce a plămuit-o. O soartă mașteră ca însăși aceea a națiunii sale, ea a istoriei României (care, cind aflată

— L-am cunoscut pe domnul Creția în iernile geroase pe care le petrecem în sala de manuscrise a Bibliotecii Academiei: doi-trei, căii nu ne lăsăm descurajati de frigul bestial, eram întinut la locul nostru de hotărîrea de a spăra cultura românească. Biblioteca era o transpir. Apoi a fost gestul de sfidare a dintăturii, ale cărui consecințe ar fi fost gata să și le asume, dacă nu intervenea toamna acea revoluție pe care îndrăznește să o chemă. Fără o iubire pasionată față de comunitate, cel că dinul n-ar fi indurat cu demnitate privațiunile și n-ar fi refuzat să se expatrieze. Sacrificile pe care le cere orice libere adevărată au fost atâtate după Anul Nou 1990. Așa a ajuns un savant elevist să vorbească din balconul Universității. A candidat chiar la alegerile în Parlament. N-ar fi fost rău ca la Constituția României să fi colaborat un cetățean al Republicii lui Platon.

Avem de-a face cu o ipocrizie cinică. Pe de-o parte, intelectualii subtili și Frontul se voră că nu găsesc toleranță pe de altă, bătrâni încearcă să amintescă vocile ridicate din spate contracercere. În condiții în care cenzura, năputință față de tipă, s-a replicat asupra televiziunii și radiodifuziunii, argumentul suprem a ramas pumnul. Salauțelele de la Strasbourg au căutat să ascundă același realitate. Ziarsul care să semănă vracă și să nu năpută împotriva omului de cărăție nu o răspundere directă în pregătirea statelor multumite. Deși au denunțat zâmbetul „legionar”, ele să sint cote care în spiritul lor continuă tradiția *Personel Vremii*. Agresiunile morale și violența fizică sunt de nedespărțit.

Unia, ca și celelalte, îi vom răspunde numai prin acuză, sărbătorită în înfrângerea unei datorii de la care nu ne abăt niște „șanțuri prietenesci”, nici amintirile pe stelu. Una o strâpă. Înțindu-se din sine, ea se va stinge într-o zi prin consumarea substanței propriei. Pînă atunci, să consumăm într-o pagină tristă de istorie că neomenie era posibilă în relația dintre români la începutul anului de la Hristos 1991. ■

solutie, la nu importă ce problemă, așa că e de obicei, una de continuătate). I-a urmarit pe Eminescu mereu și tot mai sumavomnic (cezurilor aleatorii adăugindu-și, — anii puterii purpurii, cenzura).

Unul din mari editori ai săi e domnul Petru Creția: un admirabil scriitor, un filozof în spirit stoic, un erudit, un elenist, unul ce știe să citească din Platón, din Homer, din Longos, cum Căluțescu — din „Le Monde” sau cum din „Pravda” și „Adevărul”, actualul nostru președinte. (Nu-l pot uita pe domnul Creția citind, ad aperturam libri, în urmă cu trei-patru ani, pentru mai tinerii săi prieteni timigoreni neeleniști, și tâlmăcindu-le de-a droptul, fără efort, nici exitate, cîteva file din Banchetul...)

...Or, iată, domnul Petru Creția a fost, deunăzi, molestat!

Nu pe soselele confuze și însorabile Braziliei; ci îngă propriul domiciliu, în București, în plină stradă, — stradă at cărei salariați beneficiază, ca Pele, de, dacă vreți, cromoprotecția unui nume vermilion.

Destinul unei bune părți a paginilor manuscrise sau al acelor rămasă prin intruvabile gazele palide și mucegăsite, destinul spîtelui tainic și folor eminențe depinde, astăzi, de confortul, de liniste, de sănătatea, de viața celui ce, periodic, le editează în volume, — cum, одinoară, Perpessicus (fostul coleg de nemurire al vesnicului Bîrlădeanu). — Un accident, un blet capriciu al prea labilei noastre sorti îl poate fi, prin domnul Creția, fatal lui Eminescu însuși, poetului patrimonial. Cine lovește-n cel dintîi lovește și în cestălăt, — păcat în

COMUNICAT

din partea Grupului pentru Dialog Social

In data de 11 februarie 1991, la ora nouă și un sfert seara, eminentul om de cultură Petru Creția a fost asteptat și atacat în fața casei sale de cinci bărbăti. A fost lovit mai întâi în băbie, apoi în arcadă, un alt pumn l-a trinit la pămînt după care a fost călcat în picioare și bătut indelung. În zilele anterioare acestei sălbăticice agresivă primise telefonul în care era acuzat de legionarism și de o așa-zisă influență nefastă asupra studentilor. Astfel Petru Creția, unul dintre marii intelectuali români ce nu au rămas, profesor universitar, noștru și eseist, elitor de excepție al onorei eminescienă, devine ultima victimă a accesului de violență politică ce a zguduit, în acest ultim an, societatea românească. Grupul nostru Dînsor Cetățean, solidar cu Petru Creția (unul din membrii săi fi „lori”) va face demersurile firești pe lîngă instituțiile interne și internaționale cheamate să curme astfel de fărădelegi. Dar Grupul pentru Dialog Social se adresează acum tuturor constiințelor naționale pentru a atrage atenția că agresarea omului de cultură Petru Creția este doar un simptom al pericolului extrem de grav care planează asuora noastră, a întregii societăți. Morul în care Petru Creția a fost amenințat și atacat repetă pînă la detaliu agresiunea acuntru redactorul șef al revistei *Memoria*, Banu. Înțelește și continuă agresiunile asupra ziaristilor din 11, 12 și 13 ianuarie, ca și tot ce s-a întimplat, începînd cu violențele din timpul campaniei electorale, pînă la excesele fără egal din 13-15 iunie 1990. Alături de introducerea unor legi ultra-reactionare, ori înscenările politice, cum este lamentabilă denumirea a Societății într-oțara, șiul lung de atenție la democrație imită mult prea bine scenariile din anii '40 care au instaurat pentru 45 de ani, teroarea comună. Ca și atunci victimele sunt oameni simpli sau mari personalități, selectarea lor de către agresori având drept criteriu manifestarea unei gîndiri democratice, independentă.

Avem dorîea că, împreună și fiecare în parte să ne cunoaștem acestei înscenări de degradare a condiției noastre de către un liber și demn. Altfel societatea românească, noi înține și copiii nostri vom trăi umili într-o lume în care va domni mai degrabă intolozalitatea regăzită a ultimilor 45 de ani: disprescăru ființa umană. ■

vechi, inexplicabil, tot astfel cum inexplicabil, în ordine teologică, este de-a purușa nevoie în contra Spiritului Sfînt.

Cind își cu totul dărboară, foile și netrebuință, ba, nu o dată, chiar netrebui, să bucură, în România, de la sisteme de alarmă și de la veste anti-

glori la elini gradini și la garile, de un întreg lacrim de pazneli, pe un CMCA editorul postumelor lui Eminescu nu se găsește, azi, la noi, nici cel puțin sătă grija că, în exotica Brasovului, braconajul protecției maghiilor unui fotbalist, „Ce și doresc eu și, dulce România...” ■

ANDREI

NESTORESCU

• „...asumîndu-și soartă...“

Un om a privit cerul, numai cerul cu nori, nimic altceva, în zori și în asfinti, la amiază și în miez de noapte, „împreună și virsă”, în fiecare clipă a vîrghiei sale, și, între „ceruri zimbitoare, înflorite, feminine, pline de lumină, liniști și usoară, pline de parfumuri calde și de fluturare nevăzută a miriade de aripi albe” și „ceruri sterpe, ea de pătră, de care gindul se înțelege întemniat, întricoșat”, deslușite poate și de noi cei lăi măcar o dată în viață, el a vîzut cum „privilegiul după privilegiu, infinite, decupate și organizate de hazard, fulgeră prin magicele noastre cristaline, străbătînd într-o altă lume, fără dimensiuni, de pure calități care se compun și se recompon feeric sub fluxul de imagini, calități din care cinci-sase au un nume și restul, fără nume, nu”.

Un filozof a gîndit cerul, „marele cer”, vîzantul și nevăzutul, chiar și acel „cer, care nici nu-ai fost, nici nu pot fi”, uitînt și înțeles că „în neînțîlnită filmînd, sub cer, atîțea lucuri își așteaptă ora” și că, aşa cum „cerul e vesnic plin de naștere și pleieri și vesnicii, de infinite zboruri undeva opriate, de lacrimi niciodată plinse și de o bucurie fără larmi și fără lea”, tot așa mai niciodată „nu s-a

pozivit ca stim cu ce, suntem și cu ce facem, ce vrem cu ce, nărizăm și ce pară, ce înținem mintea și cu ce-am uitat, ce e în gînd cu ce-i în viață, nici ce devine cu ce venim săzis”.

Un poeț a vîzat cerul, culindu-se-n el ca-n cer unu nou Eminescu, și „distr-o nevoie mai adinca decât plinul”, a mărturisit, cu înțeță, jertfa de a-si fi sortit mai întâi săzis: „Să mergi pînă acolo unde-ură umbra ta să să răsără stelele și luna” atunci cind adevară ne-a grăbit nouă:

„Ai să-nielegi așa, privind, că poți să fi mai mare decât propria ta soartă sau că, oricum, ai fi putut să fii.”

„Să astfel să-a alcătuit, strecurindu-se aproape neobținută, cum era și firește, o carte extraordinară, de o continuă frumusețe, grea de gînduri și de imagini ca fruntea Celsului Ales în miez de noapte, cind peste lună, molâție insuflează, trec norii, norii „mari ingeri de fum”, „ca niste nori ai norilor” — NORII lui Petru Creția.

N.B. Aceste rînduri, înșălate în urmă cu peste un deceniu chiar pe pagina de gardă a NORILOR, ca posibili puncte de plecare a unei eventuale recenzii, n-au apărut atunci pentru că, prin patetismul lor, izvorul din entuziasmul primelor lecturi, dezvoltul sau trăire mult prea intimă: aceea a dragostei pentru o carte care pară ar fi fost scrisă într-un perioadă multă mai înainte.

la fel de bine înțeles și reversul ei „de unul singur nu va putea reuși nimic”. Deicit eventual să redieze alegerile din ’90. Coalitia tuturor forțelor într-un „singur partid” de opoziție, poate că n-o să plăca fermecat, va fi unica sansă, altă a nașterii, ci și a politicienilor. Operatiunile masei încrengăturii ar putea fi în acest caz, elără și rapidă. Este însă de o parte a baricadel, fie de calea.

Sunt convins că oamenii de certă valoare care se luptă acum pentru organizarea Alianței Civice, au înțeles de mult acest lucru. Sper astăzi pentru noi toți. Pentru cel care nu fost și mai întâi. Sper, pentru că ultim, în cazul este din nou fragă intenție. În suflete să-și facă iarăși loc deznașjona și resimțirea, iar tinerii, desigur educati la scăala astăzi, nu au încă deprinderea capului plecat. El știu că se poate muta și altfel. ■

ACENTE

Alina Mungiu

• Brave New World

Ameteașa anului 1990 tinde să se retragă, lăsând în lumina înregăștelele unei euri prematură. Am crezut cu totul într-o schimbare de scenariu, și se pare că — o dată în plus — s-au schimbat doar decorurile. Happy-end-ul german, sanctioarea eficiență de către Națiunile Unite a unui act de gravă încălcare a dreptului internațional, drumul mai multor republiki sovietice către auto-determinare ne-au făcut increzători în nouă ordine mondială promisă de președintele Bush, chiar dacă noi eram ultimi în atenția fautorilor de ordine.

Ceea ce s-a întâmplat între timp este foarte cunoscut. Democrația americană se impune cu forță în Orientul Apropiat, iar dictatura sovietică în Țările Baltice. Aceste două fenomene ne par a fi anotimpoz, și totuși cu sarcina substanță comună, trezind o ideală gravă. Oare nouă ordine se asează pe undeva prin firescul lumii sau este o nouă simulare a realității, o utopie fără ideologie, având în spate economii triunfale stinței camuflate de sloganuri democratice?

Răzbunul din Golf dă prilejul lumii și treia pentru a-si dezvălu sentimentele profund antiamericană. Acest lucru pare surprinzător pentru un european din Est, dar atașamentul masei arabe și pe alocuri chiar ne-arabe pentru Saddam Hussein ne pune pe ginduri. Cum este cu putință ca inclusiv arabi cultivați să susțină cauza unui despot care și-a gazat propriul popor? O explicație ar fi aceea că fundamentalul ideologic al noii ordini este rezultatul unei generalizări dezastrosoare: generalizarea noțiunilor de drept și democrație, noțiuni specific occidentale, la nivelul unor populații cu alte ideologii și aspirații, în a căror religie și istorie conceptual libertății individuale joacă un rol foarte mic. Să care este cauza alesă de occidental pentru a impune valorile dreptului și democrației? Natural, forță, ceea ce este o călă indirectă de a recunoaște că aceasta este valoarea ultimă. Fără susținerea acesteia, toate celelalte, cu toată superioritatea lor teoretică, nu ar fi decât vorbe în vînt. Iar această modalitate de a impune valorile occidentale servește cum nu se poate mai bine cauza adversă. Înfrinții nu vor visa la democrația occidentală, ci la tehnologia de răzbun a Occidentului. Efectul pedagogic al lecției administrate lumii a treia va fi nul.

Antiamericanismul lumii a treia mai are și o altă cauză: frustrarea. Nu că lumea a treia ar fi frustrată doar de către americani, dar acestia au devenit simbolul acelor forțe care desenează o nouă ordine mondială, deocamdată bună pentru lumea a treia decât precedenta. Ideea lui Ziegler că Occidentul nu se poate lipsi de o lume a treia ca atare, oricăt de neplăcut ar suna în auxil nostru intoxicație de propaganda antiimperialistă, este totuși o idee acceptabilă. Bananele care rămân col mai lețin fruct din Europa cu totă distanță de la care vin urâtă poziția producătorului de banane în lumea pieței libere: o poziție dezastruoasă făță de acces la producătorul de mere european și zicem. Cind presunca economică nu este suficientă ca bananele sau petrolul să rămână la prețul corut de occidentalii, să poate eventual face și cete un răzbun. Pentru protejarea consumatorului occidental este frustrată lumea a treia.

Cum celelalte țări s-au dovedit fallimentare, ca să-si poată vinde petroliul la prețul decis de el însuși și nu de către occidentalii, Saddam Hussein a ales o cale destul de logică: s-a înarmat. Nimeni nu a pus piedici acestei înarmări, dimpotrivă, ea a constituit o excelentă piață de desfacere pentru producătorii occidentali. Astfel a ajuns o rafinată tehnologie de distrugere în miinile unui să-

batic și fireste că durează mult mai puțin să înveți un săbătic cum se manevrează un automobil decât cum se construiește un calculator.

Înțelegerea diplomatică ce a precedat izbucnirea războiului pare să confirme ipotezele cu privire la prefigurarea unui guvern mondial, având în spate maria finanță internațională, reprezentată de Trilaterala sau de alte organizații. Au circulat zvonuri cum că Gorbačov să-și răsplată obiectivele Trilateralei. Dincă o de acasă speculații, acea ce se întreține din nou online a lumeni puse la cale de căi mai nu este de natură să ne împălească de optimism. Desi este puțin probabil că ar exista variante mai viabile. Va fi o lume în care relația de putere va rămâne dominantă, o lume a austeniei sociale și a drepturilor omului în care sclava va deveni ceva mai subtil și practic nedemonstrabilă. Lumea politicii rămâne neîntelijibilă dacă nu acceptăm o relație de forță la baza ei. În locul lui Gorbačov, este puțin probabil că democratul mult idealizat Boris Eltin ar face o altă politică. Politica sa liberală actuală se datorează fericitei coincidențe a intereselor sa și eu interesele democratice: Rusia suverană îosește maximum de putere pentru liderul ei. Cea mai bună cale pentru Armata Roșie de a scăpa de atenționă lui Boris Eltin ar fi să-i ofere locul lui Gorbačov.

Zinoviev a prezis că relația autoritară va supraviețui înțelimentului economic și comunitismului. Să se pare că de autoritarism nu se potu dispensa. „Dar acest despoticism care să place atât de mult!”, îl întrebă Juliette pe Saint-Fond „Intruchit sănătatea voastră, credeti că place și ce să mai slab?”, „Plaice tuturor”, Juliette, răspunde el, „toți oamenii îndrăgostiți de putere, este prima dorință pe care ne-o inspiră natura (...)” Afirme deci că prima și cea mai vie apliceare a omului este incontestabil aceea de a înlătura pe se-meni săi și de a-i tiraniza cu toată forța sa.

Însotiti de citate din Sode mergem oare către o societate sclavagistă de tip modern? Deja maximul pe care îl dorim pețru România și ajuns să fie statul de colonie economică, exact cel de care să-ri fi cuvenit să ne ferim. The brave new world este deja aici, nu trebuie să ne zbatem să ne cucerim un loc în ea pentru că el nu este rezervat dinainte, trebuie doar să-n-l stim bine, pentru că eroii sunt imediat sanctificați în ordinea nouă, care este și ea veche. ■

ACENTE

Bogdan Ghiu

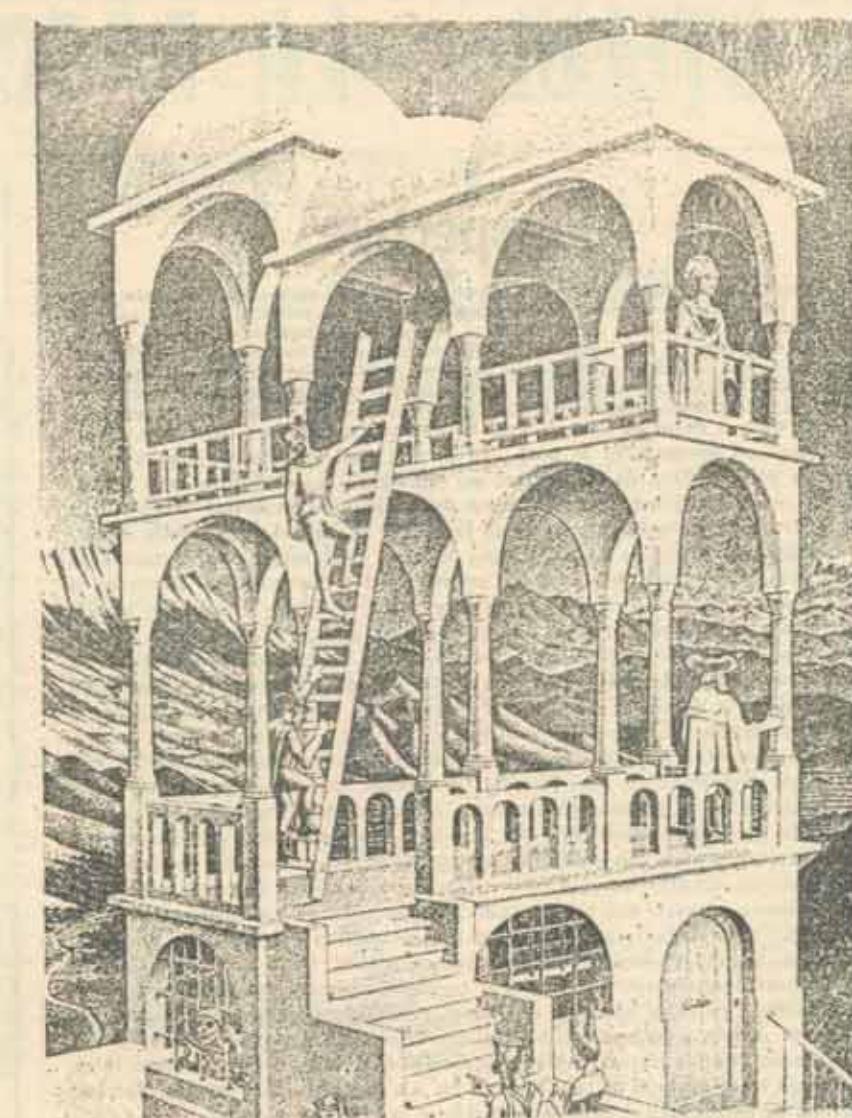
• Handicaparea

Iar și iar, din nou. Trăim în somn, cu totă realitatea trasă pe ochi. Realitate care ne închide ochii, ne „la ochii”. Ca să vedem ceva, ar trebui, poate, să ne vedem ochii. Dar cu ce ochi? Poate cu cel de-al treilea, cel adormit.

Din nou, în cercul acelorși propozitii, la adăpostul vorbelor. Să mă retrag din toate frazele întortocheate, unde nici se întâgă virgule între subiect și predicator, unde se deschide paranteze ce anulează totul, unde nu se aşteaptă altă obștescă punct, ești iatăcăciună de exclarare, în formă de băta, de baston, de bulan.

Am văzut la televizor filmul Charley, prin care televiziunea română (la noastră, din popor, violentă) părea să se îndură de noi, curmând și căpătă interminabil sir al peliculelor de umplutură? Atunci observat cumva, la sfîrșit, mulțumirile aduse de realizator unui Institut (sau cum să se numească) pentru copii supradotați? Instantaneu, mi-am adus aminte de ipocritul interes intens mediatisat, pentru copiii handicapăți, și mi-am dat seama că puterea prezență, după ce ne-a înfăntizat (cf. Gabriel Liiceanu), acum ne handicapăză. Nu e de-a joc să fim „copii”, să regresăm. E chiar mai periculos să ai de-a face cu copii, cu mal-intenționali, decât cu adulții. S-a văzut. Copiii au privirea cea mai împușă și nu cunosc „protocolele” lumii. Pot fi cruci. Desigur, un adult „în mintea copilloi” e o monstruozitate a monstruozașilor. Dar nu, adulții poporului român trebuie să fie nu numai infantilizați, nu doar „copii”, ci copii handicapăți. A fi adult „în mintea copilloi” este supremul handicap. Să ei că se întorce și-a ocupat puterea în România ultimelor decenii, decât cu handicaparea?

Interesul pentru copiii handicapăți — căci interes e, nu grija — este la fel cu interesul față de SIDA. În acest sens, așa cum îl Vintilă Mihailescu dintr-unul din numeroșii trecuți ale revistei „22” a pe deplin lămuritoare, SIDA și copiii handicapăți sunt „la modă”, servesc astăzi Occidentalul evoluat. Ce ne facem, însă, cu copiii normali, cu adulții normali? De ei cine se interesează? În treburul, băie, să fii cu totii handicapăni sau total dezmunizați pentru că ai constituit obiect de interes, pentru că, în mare măsări, puterea să ne arunce o privire? Să fie handcapul nostru principal, acela de a fi sănătoși, de a ne putea, cu ochii

Grafcă de MAURITIUS ESCHER

nostri, constată suferințele și să-l tine minte pe acela ce ni le provoacă?

Lumina neagră care vine de sus încujoiază partea de umbra din fiecare. Ce te faci cind și parte de lumină din mulți nu e decât cea aprinsă de la „Seine” trecutului? Puterea — ca o piatră de morță. Ca în povestilele de groază ale lui Poe, îngropată de vîl. Nu avem decât luminările pe care și le aprind singuri morți la căpăt și lejerici cuvințelor. Dintre căzuți ai vorbelor. Nu am decât expresia. Chiar mult, suntem un individ singur, în noapte, ce aşteaptă să fie băut.

Sunt și eu un copil handicapă, domnule președinte! Nu credi? Par sănătos? Dar chiar dumneavoastră sunteți handicapul meu.

Nu mi-ai rămas decât vorbele. Să simt că și ele îmi stau încale, ca o povară, ca un handicap. ■

ACENTE

Domnița Petri

• „Nu mai da din mină!”

Convulsile politice ale anului trecut pot fi demonteate retroactiv, amintindu-ne pe prima — și cea mai confuză —, cea din 12 ianuarie. Cu învățăminte trase din tot ce a urmat, mai bine sau mai prost regizat, ne dăm seama că atunci a fost o repetiție generală, unde roluurile încă nu mergeau sănătatea magiștrilor și profesorilor își mai greșeau intervenții. Pentru sociologi și specialiști ai manipulariilor în masă, ceeașteori se arăta că există un duh al străzii, din care un bun politician ar putea să se „adâpeze”. Lăsând deoparte amintirile ruginioase ale strigăturilor bine orchestrate din anul care a urmat, cred că atunci i s-a spus, într-un cor unde erau depistabile și umorul și luciditatea și regajul politic, un lucru pe care domnia-sa l-a uitat. „Nu mai da din mină” însemna atunci „nu mai sănătățea așa plezi, așa cum o facuse zeci de ani Ceușescu”. Să îți ești și a răspuns d-l Iliescu? „Nu mai dau din mină. Poftim, îmi acot și căcău.”

In luniile care au urmat, „nu mai da din mină” a însemnat: nu-ți împărățește inteligența, nu acceptă magistratul-numele cotacilor nomenclaturiste, nu exalta orgașul dictaturii proletariatului, nu făla proșta în schimbul obedientei. In luniile care au urmat, „nu mai da din mină” a însemnat: nu-ți înspărtă elita intelectuală, nu acceptă magistratul-numele cotacilor nomenclaturiste, nu exalta orgașul dictaturii proletariatului, nu făla proșta în schimbul obedientei.

Ce e dureros — pentru destinul tragic al intelectualului care a fost d-l Iliescu — e gindul că, teoretic, domnia-sa a șiut și a crezut în toate acestea. Dar, ajuns în fața crizelor de guvernare, a aneștă instictiv la acel tip de reacții primare ce duc la consolidarea puterii comuniste. Efectele acestor reacții au fost dezastruoase.

In timpul campaniei electorale, cind și-ar mai fi rutu salva noștrigul de președinte, al tuturor românilor, astăzi cum cu speranță-nășă să-i aud sunind „mănu”: sunăți concertenți, mi-mi sună secundari nume; nu mai arăaudă ritmic. Ar fi fost un risc electoral minim, deoarece fascinarea charismatică a persoanii calăpută să înțeleagă dramul noii dimensiuni elementară a populației boala.

Dar se vede treaba că zgomotul și furia dățigăului din 12 ianuarie au fost degrabă absorbită în filtre îndelung exercitate. Înțit nici măcar ecoul lor nu mai bată zidurile palatului Cotroceni. ■

OTELUL - LA RĂSCRUCE DE VÎNTURI (II)

Perspective

Facultatea de Metalurgie a produs ani de zile specialiștii de care avea nevoie țara, pentru ca din gurile cuploarelor să se reverse „șarjele record” și „depașirile de plan”. El produce și acum, în același ritm, pentru că industria metalurgică, pe lingă cantitățile enorme de cărbune, energie, gaz metan și valută, „înghite” anual sute de proaspeți absolvenți. De fapt nu-i înghețe că și avortează, pentru că studenții, cu coastele proaspăt frecate de bânci și cu minima experiență din timpul practicilor, unde căratul pieselor de colo-colo și datul cu mătura prin hale constituia singura activitate, au un soț odată cu prezentarea la post. În primul rînd, nimeni nu prea are nevoie de ei, sau dacă da, se trezește pe schimburi la „elaborare” sau „laminare”, cu niște leșuri ceva mai mari decât ale unui muncitor categoria a doua. Enthusiasmul scade rapid, avind în vedere și cazarea în căminele de nefamiliști, mincarea la cauză și lipsa oricarei perspective. După maximum două luni, proaspătul absolvent (cu excepția celui din zona) nu știe cum să fugă mai repede acasă. An-de-an se face astfel o rotație a cadrelor, marile Combinante aflindu-se într-o permanentă criză de specialiști.

In poftă - curbei descendente pe care ar fi normal să o ia metalurgia, anul acesta cifra de scolarizare s-a mărit cu aproximativ 20%. Exceptând acest lucru, în facultate s-au schimbat multe în bine. Vechea conducere a fost înlocuită în întregime, iar consiliul profesorilor a fost aleas numai pe criterii de competență și... tinerete. Programele școlare s-au modificat și ele, în urma colaborării cu alte facultăți din lume, care au trimis pentru documentare pînă și programele analitice ale cursurilor. Profesorii, ca și studenții au început să plece „îndîco” cu burse, acordate, după cite am înțeles, numai în urma unor concursuri. În schimb, interesul studenților pentru „studiu” a scăzut semnificativ, de cînd frecvența la cursuri a devenit facultativă. Astfel, la unele cursuri, din 120 de studenți, sunt prezentați în amfiteatrul maximum 10, rezultările examenului fiind în concordanță cu această prezență. Numărul „picăților” depășește, la unele specialități, 40%.

Este evident, înținu, că în cadrul facultății sunt eci mai buni specialiști în domeniu; cu toate acestea ei nu sunt consultanți cu privire la „strategiile viitoare”. A fost o încercare timidă în acest sens din partea Departamentului Metalurgiei, care a chemat șefii de promovare din ultimi anii să lucreze la ei, dar după niște discuții la față locului, nu s-a dus nimănui. Probabil dintr-un instincție de conservare și dintr-o neîncredere în „politica actuală”.

In rest, în facultate e liniste. Studenții tumează pe culoare și la bufe-tul cu galanterele goale. Mulți discută despre ce vor face la absolvire. Dacă să intre în afaceri sau nu. (Andreea Pora)

• Un furnal nu-i un cuptor de piine!

• UN CAPCAUN DARNIC

Pe acceleratul ce leagă Timișoara de Galați, s-a putut cîntări săptămîna trecută, scris cu vocea neîndigenă: „Lașile! Galațiul i-s-a dus vestea că fiind orașul roșu al ţării, iar Combinatul este în vizunca multor un capcaun energofag. Să totușă Combinatul, ce asigură pînă la poale 40.000 de salariați și a altor 2 milioane ce depind de elul fabricat aici, produce și este chiar rentabil. Iar oamenii sunt conștienți de acest lucru. Nici vorbă să îl se fi tocăt „avîntul revoluționar”, dar acesta se manifestă „construcțiv” prin muncă, pentru a stabili un „consens general”. El n-ar pună „su'a-n cosic” nimă u, deși se confruntă cu dificultăți majore. Cel puțin asa declară liderii sindicali. El înțeleg și imposibilitatea de a își se mări deocamdată salariile. Nu știu dacă în această privință funcționează „consensul”, avind în vedere salariile mai mult doar mizerale ale unor numeroși muncitori. Opiniile celor trei lideri sindicali cu care stau la vorbă (Manuel Sirbușeu, Georgescu, Pavel și Petru Marinescu), sunt incredibile de urătoare. Probleme sunt multe. Greva marinarilor, de exemplu, care a blocat în portul Constanța o mare cantitate de mineru, le-a dat o altă lovitură, cota de gaz metan s-a redus la jumătate... dar totușă lumenile înțeleg situația. Nu poti opri un furnal ca pe un cuptor de piine! Nu-i deloc adevărat că dinsău au prețină valută, dimpotrivă, este întreprinderi care valorifică producțile lor au făcut asta. În cîndul cu incetul, cel trei îmi înțelegează un tablou aproape idilic. În primul rînd, pentru că la ei nu sunt probleme de somaj, susțin dinșii. Astă categoric! și e bine să știe totușă lumenile. Secțiile au fost oprite din lipsă de materie primă și gaz metan și au putut astfel să intre în reparări capitale. Astfel, nimeni nu a fost trimis încă definitiv acasă. Îmi spun că ei colaboră fructuos cu Administrația. Nici nu mă îndoiesc! Așa lideri sindicali și-ar dori orice direcție!

• AM RÂMAS DE CĂRŪTA...

Pentru un neințiat, Combinatul Sidurgic aduce cu o mașină infernală. Zgomot, fum, oameni cu fețe înnegrite. O zi de muncă boala înțestă. Cu minile îndesticate pe tamponele unui wagon de marfă, un muncitor vomită. Mă privește nepu-

cios, fără nici o urmă de bozie în ochii suferinței. Tabloul zugrăvit de liderii sindicali începe să se turbure ca o apă în care arunci cu piatra. Stau de vorbă cu un lăcătuș mecanic. Are un salariu de 2.700 de lei. Îl spun că la o sută de metri mai înălță unuia este și este râu. „Se înțimplă frecvent”, îmi răspunde. Dîn cauza lui. Ne mai dău încă, dar este un fel de zeamă alburje.”

Oțelaria nr. 3 este actualmente închisă și încercă să se aplice la importuri. Deci, cu toate că se lucrează în condiții mult mai grele ca în alte părți, condiții ce se apropie de imaginea indului, cu toate că este unul dintre cei mai mari consumatori de energie (aproximativ 25% din energia țării), el trebuie să continue să lucreze. Așa susțin guvernantii. Trebuie să funcționeze cu orice pret, și aproape cu orice sacrificiu. Dar problemele de care se izboște Combinatul nu sunt cele legate de condițiile de muncă și utilizările învechite, cu care oamenii s-au obșnuit, ci ca peste tot: materie primă și energie. Principalii furnizori de aluminiu sunt Tulcea și Oradea, dar cantitățile sunt insuficiente și conținutul de siliciu necorespunzător. Alimentarea cu gaz metan s-a redus și ea din motivele binecunoscute, iar păcură ce trebuia să sosescă de la Combinatul Petrochimic Pitești nu pră mal vine, deoarece și acesta încercă să jumătate de capacitate. Rezultatul? Oprimă periodică a unor secții sau utilaje, neritmicitatea fluxului tehnologic, ce arăge după sine numeroase alte probleme.

Să pentru că necazurile nu vin nicio-dată singure și mai apărut și CONEF-ul, ultima inventie a Guvernului. El este sămenatorul SLIDEROM-ului atât de blamnat de oțelari, și are rolul de a determina relansarea unei industrii agonice, cum este cea metalurgică. Acuzele ce îl se aduc susțin că noua societate încearcă să înăbușe autonomie (și ea precare) a Combinatului.

In rest, cei 5.000 de salariați se confruntă cu problemele existente în scara întregii industrii metalurgice. Imbolnăvirile profesionale astmo-boenihice, salariile scăzute, care le permit în noile condiții ale liberalizării o existență aproape de limită inferioră a mizeriei, așteptarea resemnată anii în sărăcine, necazuri compenate de speranță unei vieți mai bune. Ce nu mai vine. Speranță care se amestecă pînă la dizolvare cu fulul ce învalidează orășul.

Că poste tot în acestă citadelă cvasifesenistă, zăriștilor „unei anumite proze” nu sunt agreeați. Un ochi vîlăgint mă descooperă și să alarmă: „A pătruns unul din șia de la 22”. Sunt legitimat, apoi identific după buletin și foarte aproape de o percheziție corporală. Concluzia generală este că am pătruns fraudulos în Combinat, deci să-șterg imediat. Au mai avut „necazuri cu dăndește și venită să infiltreze propagandă penejistă”. Nu chiar pe brinzel, dar oricum destul de precipitat și nevoit să părăsește clădirea aluminiului românesc. (Cătălin Popescu).

• Linistea de la „Cablul Românesc”

La festivitatea din Ploiești către Cimpina, gard în gard cu multă mai celebră DERO,

să aflu întreprinderea „Cablul Românesc”, Unitate mică, în care cel aproimativ o mie de salariați se cunoște. Într ei, ca locuitorii dintr-un sat ceva mai micăcel. Cu totușă lipsa de materie primă (firme de otel și aluminiu de la Cimpina Turzii), cu toate întreprinderile dese de curent electrice și lipsa de fluentă a producției, în mod paradoxal întreprinderea este rentabilă. Adică realizează numai 996 lei cheltuieli la 1.000 lei producție marfă, lucru destul de rar pe la noi, mai ales în condițiile în care ei nu și-să liberalizeze prețul produselor, pe care le vin în continuare la prețul de catalog. Înță acum să reușească evitarea concedierilor, deși au fost zile în care pur și simplu n-a fost nimic de lucru iar oamenii au avut de ales să rămână să mai mătureze printre mașini cu 75% salariu sau să meargă acasă cu 90%. Sunt afectați mai ales lucrătorii direct productivi și mai puțin cei din atelierele auxiliare. Mulți rămân să-si piardă vremea prin fabică, dar mai numerosi sunt cei care se gîndesc la îngrijorare la ziua de mîine și încearcă să-si găsească cîte o activitate aducătoare de venit în timpul liber, asă că preferă varianta cu jumătate de salariu.

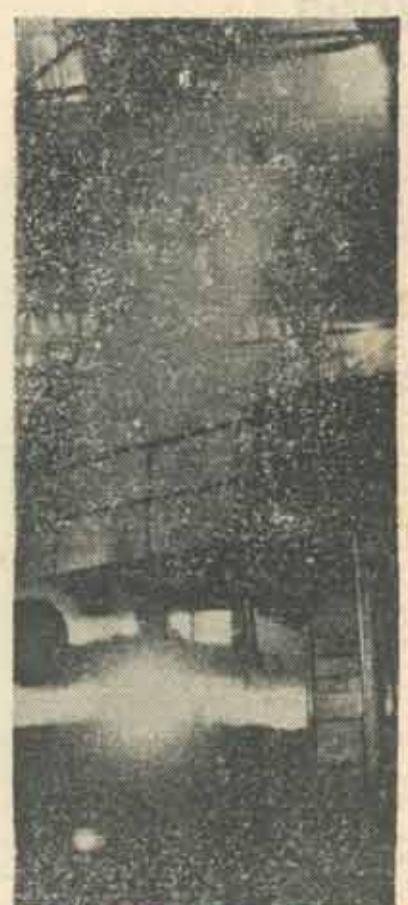
Sindicatul liber al întreprinderii cuprinde mai bine de 80% dintre salariați. Este singurul înființat și se pare că se bucură de o oarecare autoritate. Deși într-o vreme s-au făcut oarecare presunări asupra lui privind condițiile livrărilor de materie primă de aflare la o federatie sau altă. Înălță și au tinut ieri „Noi nu ne-am implicat deloc în politica, n-am făcut nici mitinguri, nici greve.” Se simt destul de departe de frântările și disperările străzii.

Mergind spre ieșire mai tîrziu prin hala Secției 3, în care s-a asternut o pace nefreatică peste mașinile unse și împachetate. Deocamdată, la „Cablul Românesc” e liniste, timpul mai are răbdare cu oamenii. (Sorin Ionita).

• Aplicarea reformei

• SPERANTE AMINATE

Acum se numește „Repubica S.A.” și face parte, conform unei hotărîri a Guvernului, din ROMTUB, fosta Centrală a Întreprinderilor de Prelucrare Metalurgică. Mîile de muncitori nu sunt însă nici o schimbare, dimpotrivă, se așteaptă o eventuală „disponibilizare”. O vizită prin uzină este edificatoare din punctul acesta de vedere. La Luminăre, din trei, unul stă, iar celelalte lucrau mult sub capacitate. La trăgătorie, bala înghețată și întunecoasă este jumătate opriță. La Inox I se lucrează cu ultimele tagle, iar la Inox II, probabil este singura prezență printre mașinile pornite doar la ultima vizită de lucru. Depozitul de materie primă este aproape puștiu. Frig, înțepere, utilizare învechită și lipsă de piese de

• Necazurile turnate în aluminiu

Combinatul din Slătina este singurul producător de aluminiu din țară. Dacă ar fi închis, industria română ar trebui să apeleze la importuri. Deci, cu toate că se lucrează în condiții mult mai grele ca în alte părți, condiții ce se apropie de imaginea indului, cu toate că este unul dintre cei mai mari consumatori de energie (aproximativ 25% din energia țării), el trebuie să continue să lucreze. Așa susțin guvernantii. Trebuie să funcționeze cu orice pret, și aproape cu orice sacrificiu.

Dar problemele de care se izboște Combinatul nu sunt cele legate de condițiile de muncă și utilizările învechite, cu care oamenii s-au obșnuit, ci ca peste tot: materie primă și energie. Principalii furnizori de aluminiu sunt Tulcea și Oradea, dar cantitățile sunt insuficiente și conținutul de siliciu necorespunzător. Alimentarea cu gaz metan s-a redus și ea din motivele binecunoscute, iar păcură ce trebuia să sosescă de la Combinatul Petrochimic Pitești nu pră mal vine, deoarece și acesta încercă să jumătate de capacitate. Rezultatul? Oprimă periodică a unor secții sau utilaje, neritmicitatea fluxului tehnologic, ce arăge după sine numeroase alte probleme.

Să pentru că necazurile nu vin nicio-

dată singure și mai apărut și CONEF-ul, ultima inventie a Guvernului. El este sămenatorul SLIDEROM-ului atât de blamnat de oțelari, și are rolul de a determina relansarea unei industrii agonice, cum este cea metalurgică. Acuzele ce îl se aduc susțin că noua societate încearcă să înăbușe autonomie (și ea precare) a Combinatului.

In rest, cei 5.000 de salariați se confruntă cu problemele existente în scara întregii industrii metalurgice. Imbolnăvirile profesionale astmo-boenihice, salariile scăzute, care le permit în noile condiții ale liberalizării o existență aproape de limită inferioră a mizeriei, așteptarea resemnată anii în sărăcine, necazuri compenate de speranță unei vieți mai bune. Ce nu mai vine. Speranță care se amestecă pînă la dizolvare cu fulul ce învalidează orășul.

Că poste tot în acestă citadelă cvasifesenistă, zăriștilor „unei anumite proze” nu sunt agreeați. Un ochi vîlăgint mă descooperă și să alarmă: „A pătruns unul din șia de la 22”. Sunt legitimat, apoi identific după buletin și foarte aproape de o percheziție corporală. Concluzia generală este că am pătruns fraudulos în Combinat, deci să-șterg imediat. Au mai avut „necazuri cu dăndește și venită să infiltreze propagandă penejistă”. Nu chiar pe brinzel, dar oricum destul de precipitat și nevoit să părăsește clădirea aluminiului românesc. (Cătălin Popescu).

• NU MI-E FRICA, MI-E GROAZA !

Lipsa de materie primă și energie se face tot mai similară. Se lucrează la o capacitate scăzută sub 60%, în condiții de eficiență mică. Importuri nu se pot face pentru că nu există valoare. „Bani sunt la altii, deși noi am produs pentru export” (ing. Rusu Adrian). Fondul de salarii lunare a crescut în ultimul an de la 15 la 35 de milioane. Crestere artificială care a asigurat liniste Guvernului. Dar acum ? „Nu mi-e frică, frica este un sentiment omenește. Mi-e groază!” exclamă o tineră ingineră. Stațea actuală, o cîte ună, se anunță și mai tristă. Pe fondul unei piețe sărăcă, al unor lipsuri tot mai greu de acoperit chiar la o limită minimă, tragicul de-ebia începe. Muncitorul înfrigurat, lipsit de cele elementare vieții, este iar ed surgișunii. Secretarul sindicatului, d-na Geta Stefan, îmi spune: „mai important ar fi să găsească muncitorul ce-l trebuie la alimentarea după orele de muncă”. Ar fi, dar acum începe să spără legile, una după alta, fără să mai îesa timp de analiză și dialog. În muncitorii lipsiți de sprință de specialitate vor ajuta la „aplicarea reformei”. (Ion Andrei).

TIMPUL – CA DARUL CEL MAI DE PREȚ

● Dialog cu domnul GEORGE SOROS ●

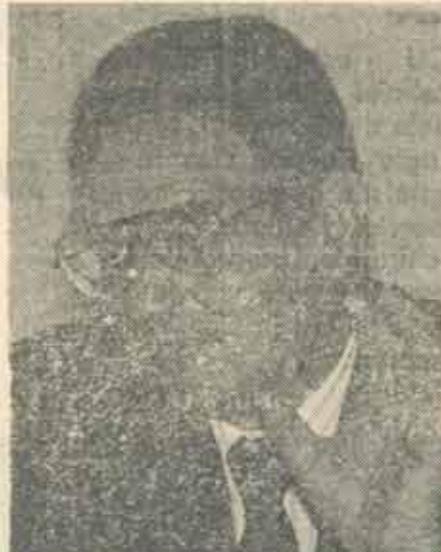
Afăț nu de mult în tără, domnul George Soros, președintele Fundației Soros pentru o Societate Deschisă, a avut mai multe întâlniri de lucru la Guvern, cu membri ai Parlamentului, cu intelectuali și reprezentanți ai opoziției. Scopul primordial al acestei călătorii a fost afirmarea modalităților de lucru, prezentaarea procedurilor prin care Fundația poate contribui la promovarea valorilor democratice, a gândirii independente, prin extinderea schimbulor educaționale, culturale și științifice între România și alte țări democratice. La 1 februarie domnul George Soros și secretariatul Fundației au dat o recepție cu ocazia deschiderii oficiale a Fundației. Cu acest prilej, domnul Soros a avut amabilitatea de a ne acorda un interviu, carecum lesă din tipare. (Red.) ■

Rep.: După numeroasele discuții și interviuri pe care le-ai dat chiar astăzi, v-am rugă să ne vorbiți despre cările dumneavoastră. Spre exemplu, despre volumul „Pentru o deschidere a sistemului sovietic”, care va apărea în curind la Editura „Humanitas”.

George Soros: Eu am fost, pot spune, atât participant, cât și observator al revoluțiilor care au avut loc în Europa de Est. Am fost și participant prin chiar fundațiile mele și prin efectivă contribuție personală. As menționa că planul Saiația apare prezent pentru prima oară în carte, mea. La baza concepției mele stă ideea că în problematica omului observat și participare sunt inseparabile. Cartea mea este expresia acestei filosofii; ea prezintă faptele și face totodată evaluarea evenimentelor din ultimii doi ani.

Rep.: Pentru noi românil, axoarea dintr-o contemplație și acțiune nu pare să se facă într-un chip astăzi de spontan...

G.S.: Asta pot să înțeleag; singura cale de a rămâne independent aici a fost să

Fotografie de EMANUEL PARVU

în Cehoslovacia, de exemplu. Nu altfel s-a înțimplat în Austria, în ceea ce urmă nazistă. Există un pericol în faptul că oamenii vor să continue o ascenziune existență în sensul lor pozitiv. Să revenim la carteia mea. Ea tratează trei nivele: filosofie, participare, teorie. Într-o acsează, e-ăr putea ca teoria să fie de cel mai mare interes. Cartea am scris-o în mare grăbă, între noiembrie 1939 și martie 1940. Am recurs în ea la teoria dezvoltată acum 40 de ani. Dar cred că în această privință am făcut și un mare pas înainte. În ediția nouă, pe care am inchis-o acum o lună, am ajuns practic la o nouă formă a acestei teorii, care este o dezvoltare a teoriei haosului (Prigogine) asociată cu teoria condițiilor de ne-echilibru (condiții ce sunt astăzi de departe de starea de echilibru). Încit nu mai tind spre nici un fel de echilibru. Eu am aplicat noțiunile ca revelator al diferențelor dintre gindire și starea reală de lucruri. Cind starea este relativ aproape de echilibru, există tendință ca ideile oamenilor să corespundă realității: se manifestă ca un sistem corectiv prin care e abordată realitatea. Să se tind spre o convergență între situație și idee. Dar

apar două situații extreme, cind acest lucru nu se mai întimplă. Într-o din ele se instaură o tendință fixistă, o dogmă precumpanitoare: gindirea omeneștilor înghinată. Se creză că o enormă divergență între idei și adevarata stare de lucuri. Aceasta a fost stalinismul. Ceaală extremitate ascunsă în care lucrurile se schimbă atât de mult, încât oamenii ajung să fie depășiti de situație, rămân în urma evenințelor. Această distanță între inteligența oamenilor și realitatea generează haine ori generează revoluție. E vorba de un proces revoluționar. Stările acestea s-ar putea compara cu sările de agresiv și apel: gheata (societatea închisă) — lichid (societatea deschisă) — vaporii (revoluție).

Rep.: Cum vedeti situatia noastră în răzori cu această imagine?

G.D.: Lect'ia mare a revoluției din 1930-1933 este o formă mai sofisticată de organizare și nu se poate realiza dintr-un pas. E nevoie de timp. Si perntru că nu e timp, e revoluție. Iar revoluția instaură un nou început. Fără ca acest început să evolueze, să se dezvolte către o societate deschisă, e nevoie de timp și de ajutor din afară. Dacă vă închideți societatea, veți avea parte de o nouă dogmă, la foarte mare distanță de realitate. Pentru România, pericolul ar fi instaurarea unei dogme naționaliste. Pentru că există un aparat (reprisiv) care docește să se poată conserva — și o societate care nu-și asumă vinovăția, înzind să-și conserve comportamente. Mergeau pe răbd comunismul — și acesta a murit. Dogma naționalistă îl poate lăsa locul conștiinței fizice o recitată închișă.

Rep. : Ce părere aveți despre ideea naționalism și naționalism, dincolo de această implicatie?

G.S. : Mindria națională este o trăsătură importantă a democrației — dar nu abuzul de nationalism. Democrația e coexistență și nu excludere. Fără îndoială că fiecare nație se cunosc să aibă mindria ei. Dar, atenție, să nu se ajungă la forma aceea de nationalism bazată nu pe mindria ei ne rusească.

Rep.: Credeți că sunt necesare și importante relațiile dintre statele est-europene?

Interviu cu emnat de

MARGINALII LA PROIECTUL LEGII AUDIOVIZUALULUI

CE SE SPUNE SI CE SE VREA

Din informații ce ne-au parvenit pe căi mai mult sau mai puțin oficiale rezultă că este iminență dezbaterea în Parlament a unui proiect de lege guvernamental privitor la audiovizual. Așa cum se întâmplă astăzi, proiectul nu se pare criticabil sub mulți puncte de vedere, printre care și acela, esențial, că trebuie să asigure formațiunile politice afiliate la putere, altfel spus F.S.N.-ului, monopolul „de drept” asupra celui mai important mijloc de comunicare în masă: Radio-televiziună. O cercetare, fie și sumară, a unora dintre principalele prevederi ale acestui proiect de lege permite evidențierea, pe deosebire, și a unor lacune și erori în texte legale supuse spre aprobație corporiilor legiuitoroare, a unor inadverențe și stângăciile de redactare, în fine, a grabei cu care au fost întocmite aceste texte de lege.

Inainte de a păsi la analiza proiectului de lege în discuție se ridică o problemă prealabilă: este cazul ca dreptul informației, în nouă su reglementare, să debuteze cu o „parcelă” a lui, fie acasă chiar una atât de importantă precum audiovizualul, sau este preferabilă o altă ordine de edictare a normelor legale respective? Mai explicit spus, dat fiind că dreptul la obținerea și comunicarea informației este un drept fundamental al cetățenului, cu valoare constituțională, nu se impunea sare ca mai întâi să se adopte Constituția și apoi, pe temeinii unor principii inscrise în ea, să se amânească, prin legi speciale, regimul juridic al pressei în general și al audiovizualului în special? Răspunsul la aceste întrebări nu se pare a fi, cu nevoie, afirmativ. Dovada în acest sens este fătușularea că unele texte din Tezeli proiectului de Constituție sunt preluate, pe alocuri ad Hitleram, de legea audiovizualului. Este cazul, de pildă al art. 9 din capitolul II, titlu II al Tezeli Constituției și, respectiv, al art. 1 și 2 din proiectul legii audiovizualului. Pe de altă parte ne putem întreba dacă legea presel nu ar fi trebuit să precedă legea audiovizualului ori măcar să se constituie, împreună, într-un „pachet” ori „set” legislativ, de vreme ce unele norme din legea presel se regăsesc în terminii și în legea audiovizualului. Acțfel, apărarea drepturilor personalității (dreptul la onoare, dreptul la viață particulară, dreptul asupra imaginii proprii etc.), răspunderea pentru materialele publicate și di-

fuzate ori dreptul la replică fac obiect de reglementare în ambele legi, ceea ce demonstrează necesitatea unei reglementări, dacă nu unice, în unele privințe (de pildă doar în legea presei), în orice caz unitare ori în termeni similari. De aceea și se pare nelipsită interverșarea ordinii de adoptare a legilor în discuție, respectiv a Constituției și a celor două legi speciale.

Proiectul legii audiovizualului debutează cu un capitol dedicat „dispozitilor generale”. Aici doar că în acest capitol introductiv se inseră nu numai principiul privitor la materia reglementată, cum este firea, dar și dispozitil cu un evident caracter particular ca, de pildă, cel privind dreptul la replică, ceea ce constituie cel puțin o deficiență de tehnică legislativă dacă nu și de concepție generală atipica fondului. În primul articol al legii se enunță, justificat, principiul libertății de expresie, căruia î se adaugă însă, în opinia noastră în mod superfluu, formula găunăsoasă, cu iz marxist-leninist, a săs-zisei „confruntări a opiniei” (ca și cind, „libera exprimare a ideilor” despre care se face vorbire în text, nu ar implica și dreptul „confruntării opiniei”⁹). În schimb, se omite coloarul dreptului de comunicare a informațiilor care este dreptul de a primi neîngrădit informații, drept menționat în Declarația Universală a Drepturilor Omului (art. 19) și în Convenția Europeană a

ni (art. 19) și în Convenția Europeană a Drepturilor Omului (art. 19). O corelare mai strânsă, la nivelul principiilor, a legii audiovizualului cu documentele internaționale din domeniul drepturilor omului este, oricum, preferabilă unor nătare „șehole” comuniste. În același „preambul” al proiectului de lege discutat se proclama pe bună dreptate principiul interacțiunii oricărui formă de cenzură. Rămîne însă de vizat dacă acest sacrosanct principiu democratic, enunțat în art. 1 al. 2 al legii, nu riscă, totuși, să fie încălcat în adăpostul unor interdicții edificate de același text de lege ca aceea privind „defăimarea țării și a națiunii”, invocată adeseori de presă „pro-guvernamentală pentru a corecă reprezentarea „unei unumite prise”. Să punem că ne uităm la capitolul „dispoziții generale” al legii să adăugăm că atunci cind printre interdicții se menționează „manifestările indecente, obscene, contrare bunelor moravuri” ni se pare că aglomerarea în acest text de lege a adjecțiilor (manifestări – „indecente”, „obscene”, „contrare bunelor moravuri”) nu promite să contribuie la o mai înțeleaptă aplicare a lui. Căci, într-adevăr, ce dovezire se poate face, în drept, între cele trei calificative, situa-

Imp. cît unul singur, acela privind ne-socotirea „bunelor moravuri”, termen bine încălcător în legislația și jurisprudența noastră, ar fi fost, la rigoare, suficient (dacă, doamne ferește, „factorii de decizie” pudibonzi din afara audiovizualului nu ar socoti „contrar bunelor moravuri” chiar și un balot executat în costume sumare...). Un merit incontestabil al proiectului legii audiovizualului este enunțarea pentru prima dată în legislația noastră a unor drepturi ale personalității ca acelea privind viața particulară a persoanei și imaginea proprie. Criticabil în acest context ni se pare însă omisiunea altor drepturi ale personalității, nu mai puțin importante și suscepțibile de a fi lezate în sferea audiovizualului, precum cele referințare la nume, pseudonim, ori dreptul moral al autorului și al inventatorului. Dacă redactorii legii audiovizualului s-au hotărât să se refere în mod expres la spărarea drepturilor personalității, ei aveau datoria să enumere toate drepturile principale ale personalității recunoscute în legile tărilor democratice precum Franța, Germania, Anglia, S.U.A. De asemenea, pentru corecta aplicare a legii n-ar fi fost lipsită de interes nici definirea acelor drepturi ale personalității care au fost consacrate peninsuila prima oară la noi prin legea audiovizualului și anume dreptul la secretul vieții particulare și dreptul asupra imaginii propriei.

In fine, pentru a opri aici analiza „dispozitiilor generale” să spunem cîteva cuvinte despre dreptul la replică — inseris în art. 3 al proiectului de lege. Evident, nici o lege a presei scrise sau audiovizuale nu poate omisi acest drept fundamental, menit să apere onoarea și considerația personalității umane. Numai că reglementarea lui în proiectul legii audiovizualului este nu numai defecțiună și lacunară, dar pe alocuri de-a dreptul rîzibilă. Astfel, din proiectul legii audiovizualului se omite precizările esențiale privind: termenul și condițiile în care trebuie formulată cererea de comunicare a replicii; termenul în care organul de presă audiovizual trebuie să comunice replica; procedura judecătorească la dispozitia persoanei lezate în dreptul sau interesul ei legitim prin comunicarea audiovizuala în cauză; sanctuările aplicabile celui vinovat de această comunicare etc. Să nu ni se obiecțe că reglementarea dreptului la replică a fost trecută de lege în sarcina Consiliului Național al Audiovizualului deoarece o astă sarcină este prea îngrijorătoare pentru ocrotirea personalității umane pentru că

lor legiuitorare și să fie încredințată unei autorități administrative, investită, în ac-

Dar redactarea textului discutat este atât de defectuoasă încât îndreptățile colecțuirii cele mai bizarre, pentru a nu spune hazili. Spre edicare etiam din textul respectiv: „Cei care se consideră vătămat într-un drept sau interes legitим printr-o comunicare audiovizuală, are dreptul la replică în aceeași condiție în care dreptul sau interesul sau au fost lezate” (n.n.). Să deducem din această formulare că dacă, de plină, persoana în cauză a fost calomniată sau insultată poate răspunde... tot printr-o ca omnis sau insultă? În realitate, redactorii textului au vrut să spună că total altceva, probabil, și anume, că dacă, spre exemplu, comunicarea audiovizuală a avut loc la o oră de maximă audiență și a durat, să zicem 5 minute, și replica persoanei lezate trebuie să beneficieze de același tratament în privința momentului și durată transmisiunii. Ca seuză pentru o stare formulare neinspirată a textului legal citat s-ar putea să ni se replică că este doar o stîngăcie, izoiajă, de exprimare. Numai că în alineatul imediat următor același incriminat (alin. 2 și art. 3) dovezeprem o altă „perilă”, de astă dată cu altă enigmătită. Dar să călăm și de astă dată: „Răspunderea pentru exercitarea dreptului la replică este în sarcina titularului deciziei de autorizare a stației prin care s-a produs vătămare”. Interpretând ad litteram textul în cauză (căci, se vede, ca prima opțiune a interpretării unui text juridic este interpretarea literală) am putea crede că răspunderea pe calea exercitării dreptului la replică încumbe titularului deciziei de autorizare a stației, respectiv celui ce a vătămat, prin pricipii săi, dreptul sau interesul legitim al persoanei intereseate. Desigur, o stare interpretare, la care invită modul

defectuoasă de redacțare a toxiniui, este absurdă decărare „răspunderii pentru exercitarea dreptului la replică” nu poate însemna decât titularului acestui drept, adică victimei comunicării audiovizuale prejudiciabile, iar nu autorului acestei comunicări. Aceasta din urmă poate avea doar obligația de a permite exercitarea dreptului la replică. Se învederează astfel și de astă dată că redactorul textului legal au vrut să spună cu toții altceva decât au spus și anume că titularul deciziei de autorizare a stației de emisie trebuie să dă satisfacție dreptului la replică al persoanelor lezate, fiind răspunsă numai pentru neîndeplinirea obligațiilor sale, obligație correlativeă dreptului de replică. Dacă asemenea „inadvertenție de redactare” (pentru a folosi un eufemism) nu se par înșă prea multe într-un singur articol de lege care are doar două alinări. Ele ilustrează ceea ce spunem la începutul articolelui nostru: graba — și superficialitatea — cu care a fost întocmit atât de importantul proiect de lege al audiovizualului. ■

DONI COSMA

670 - 2000-01

ȘI FĂRĂ INTELECTUALI NUMAI CU BICIUL“

in răta morții ca oricare om • Cu atit mai mult atunci cind el vede co-
? In cine s-a tras ? • Procuratura ignoră rapoartele medicilor • Din
de pline • In România,in comunism, cine nu era (este) util era (este)
iluie • Oare prostia este cușurile nostru ? • Clarificarea ca terapie •
și acum arde ceva • Altruism și solidaritate • Cind căutau legionari
icul la români — o gravă indigestie • Educația politică e una și acce-
— un sprijin pentru omul derutat și dezamăgit • Trebuie să privești la
menelor sociale din jur •

Nu sună că acest imposibil ; erau solicițanți ple-
ci boli greu de tratat, de plădu, un
cumpănat și o boala. Am sună : „Nenocitoale,
pe 21 să te-măsu-mă“. Cum să întreți astfel
unii ai în revolu-
ția pe el să se
află în fața de ceea
nu se poate găsi
că nici nu sună
solicită plesarea
noile cauzuri dis-

Intr-adevăr, ca-
marca traumă a
te ceea fizică, ci
nici se plimbă în
casă, îl poti în-
vorbec de tero-
le militienii care
spucă să-i vadă

Dr. N.C. : — Să-știi, ce facem ? Cerem tribunalului de la Haga să vină să creze la noi în lără cadre noi ? Eu sună de acord că instituțiile sună bătute de soartă. E suficient să ne gindim la justiția care nu mai susține dreptul, ci „dreptul“ comunist. Intr-o lume normală, justiția trebuie să-știi protejeze pe om, să-știi apări interesele, să atenteze și să disponibilizeze legea. Or, în România, formula obisnuită a unui complet de ju-
decători era : cum să facem ca sentința deja dată să fie susținută și să pară veridică. Cine, spărând interesele și onoarea individualului, ar putea să ne redea libertatea interioară ?

■ Piața Universității a fost cea mai clară invitație la ceva bun

Rep. : — Bun. Îmi doar seama că nu putem cere nimic tribunalului de la Haga. Dar Piața Universității n-a însemnat curvina tocmai o incercare de a ne clarifica ?

Dr. N.C. : — „Piața Universității... A fost cea mai clară și cea mai cu-
rată invitație la ceva bun. Nimici nu trebuie să știi că în acea Piață, în decembrie, oamenii în genunchi au accepțat să fie impuscați. Acolo este un cavou național. Este un loc sfînt, deosebit de curat și să nu obosesc că arde ceva. Să nu poti înțelege Piața Universității din aprilie, mai, luna, fară să știi bine ce a fost acolo în decembrie. Starcea biblică pe care am trăit-o noi la sfîrșitul lui '89 și în primele zece zile ale lui '90 am reșăsiști-o în cele 52 de zile ale Pieței Universității. Îmi amintesc prea bine: am operat cu intermitență între 21 și 27 decembrie, rugindu-mă la Dumnezeu să-mi doa putere și să nu obosesc. As fi vrut să am patru milii... Cind am leșit din spital, pe 27, ningea. Pe stradă, un om de lingă mine a început să-mi vorbească și eu am început să mă confesez lui. Am văzut în Piața Victoriei un tineri impuscați în picioare și un individ cu niște râni oribile.

■ Trăiam împreună și nu mai vroiam să ne despăr- țim

Rep. : — Ați fost prin urmăre „go-
jan“ ?

Dr. N.C. : — Da. Să nu numai că m-am dus, dar am și vorbit de la bal-
con. Vreau să vă spun însă că social
cel mare l-am avut cind în Piață și am
intîlnit po rântii mei. Stăti, atunci, în decembrie, eu am hotărât să-știi con-
sider pe rântii, copiii mei. Erau a-
coio. În Piața Universității am întîlnit,
în cea mai mare parte, gîndirile de
cea mai bună substanță. Piața a fost
un creuzet în care să-știi adunat ce era
mai bun de la fiecare, pînă să-știi crea-
tă opiniune. Acolo, prelungi de ideal,
trăiam împreună și nu mai vroiam să
ne despărțim. Piața nu să-știi pușă pro-
bleme exorcizării, nici să pedepsești.
Piața a însemnat nevoie noastră pro-
fundă și curată de clarificare. Să me-
șoju Piete a fost simțit cel mai clar
de televiziune. Pentru acest lucru o
felicit. La un moment dat (în timpul
grevei femeiei lui Dumitru Iuga) am
vorbit cu Răzvan Theodorescu. Ce
credeai că mi-a spus ? „Eu am seduat
importanță socio-culturală a Pieței Uni-
versității, dar a trebuit să mă lupt
cu Valeriu. Nu m-am putut înțelege
cu el.“ Adică, instrumentul Valeriu
l-a împiedicat să...
Rep. : — Altifel, Răzvan Theodo-
rescu ar fi fost de acord ?

Dr. N.C. : — Piața Universității n-a
reusit să se facă înțeleasă în lără dia-
torizare. Dar și datorită nouă. Amintiți-vă, nu venit acolo
muncitorii și ne-au vorbit și noi nu
ne-am dus la ei, în fabrici ; nu venit
tărani și ne-au vorbit și noi nu ne-am
dus la săte ; nu venit elevi și nu
ne-am dus în școli ; nu venit chiar
mineri...

Rep. : — Cind însă au venit de-a-
devărat...

Dr. N.C. : — ...hotărîse Col de Sus
ca tot de gardă să fiu. Să de la acea
ora actuală oamenii manifestează
o darecere reînnoire, chiar repusă față
de politice. Să e normal să fie așa. E
ca după o indigestie cind trebuie să
elimini tot. Însă, reînnoire și repusă
față de politice trădează, totodată, și
o anumită stare de incultură în pri-
vinția educației politice, pentru că e
educația politică și una și accesul la
putere și altceva. La noi, politicul a
însemnat putere, avutie, poziție. În
lume normală, bunăstare și po-
ziția socială (inclusiv și efortul
individual), fructificarea capacitatilor
lui) dă putere. În abcedarele de
înălțătură scria : meseria e brâtară de
sur, ai carte, ai parte... El bine, toate
acestea au dispărut.

Rep. : — Să mai scria ceva în abe-
cedar : dacă-l pierzi onoarea, nu mai
ai ce pierde.

Dr. N.C. : — El da. O astfel de „zi-
care“ ne-er duce în momentul de fată
la schimbare de Guvern și de Pre-
ședinte. Nu nervi, nu zbucium. Numai
așa : în ce măsură onoarea oamenilor
care ne conduc a rămas intactă... Dar
să revenim la politic. Omul trebuie să
știe că lupta lui în viță și să-știi
bunăstare, respectând legile, iar poli-
ticul să-știi deranjeze căi mai putin.

Rep. : — Eu am vîzat întotdeauna
să trăiesc într-o lără în care să nu
sună cine conduce.

Dr. N.C. : — Minunat vis ! Dar în
alte părți el este chiar realitate. Oamenii
trebuie să își dea de sub obesia
politicienilor. Învățând însă ce este politica
Am să vă spun ce-am auzit de
la un judecător. Zice : „Băiatul meu cel
mare a fost și-a rămas și-a de frumos,
că l-a făcut ofiter. Al doilea cîntă-
bina și l-am făcut popă. După ală, am
două feti. Sunt măritate bine. La
București. Numai ală micu' n-a fost
bun de nimic și să-știi bagat în politică“. Vedeti, cum astă era și este concep-
ția despre politic. Pentru o națiune,
există însă necesitatea unor organisme
care să-conducă. Aceste organisme
trebuie să creeze legile și să-
lase pe individ să evolueze liber în
funcție de valoarea lui. Aceste orga-

Fotografii de MIRCEA BOGDAN

nisme ar trebui să conducă în așa fel,
incit nici să nu se vadă. Ca în visul
dumneavoastră...

■ ALIANȚA CIVICĂ vrea să fie un sprijin pentru cei deruatați și dezamăgiți

Rep. : — Ce rol joacă, în lumea
noastră de astăzi, Alianța Civică ?

Dr. N.C. : — Alianța Civică este o
asociere de oameni care dorește, în cel
mai bun sens, să cuvințeze, clarifice, să
sunt oameni care cred în capacitatea
acestui popor de a ieși la suprafață.
Să cum să-știi că un om bun ordinat
nu poate să-știi să-știi decizie, să-știi să-știi
informație. Alianța Civică dorește că
poporul să fie bine informat asupra
a ceea ce se întâmplă, asupra drepturilor
fiecărui individ, dezvoltând în ac-
est fel competență și apetitul civic.
Sunt oameni care spun : o să devină
partid. Să așteți : de ce nu devină
partid ? Dar nu astă e important. Im-
portant e că în momentul în care in-
dividual își alege un anume partid el
să aibă o motivare care să-știi de
aspirațile lui regăsite în platforma
aceuui partid. Alianța Civică își pro-
pone și opera de educație, de scola-
rizare, iar unul dintre programele
majore ale A.C. îl reprezintă Academ-
ia Civică. Problemele cu care se
confruntă A.C. sunt numeroase, pro-
bleme care-știi că rezolvarea intr-un
termen scurt și probleme care nu se
pot rezolva decât pe termen lung. A.C.
vrea să fie un sprijin pentru omul
deruata și dezamăgit, să medieze în-
tre individ și politicul căre-i inspiră
ori nelincredere, ori repulsa. Nu ne
mai putem permite improvizații. Am
văzut la ce grozăvile ne-au dus im-
provizații. Indiferent de opțiunile
noastre politice, trebuie să batăm
deunul către putere celor nepregătiți
să o săibă.

Să stii însă că eu și de la C.D.S.
ștăștești mai mult, pentru că vă-știi im-
plinăt în formula fundamentală a democrației — dialogul. Sunt o mulțime
de probleme pe care ar trebui să le
punem în discuție și să găsim soluții :
cum poate ajunge informația la om,
care e limbajul credibil, cum poate fi
eliberață omului de politic, ce se se-
întâmplă cu țărani...

■ Nu devii mai moral odată cu anii

Rep. : — Stăti, încă de la începutul
discuției noastre am avut în minte o
anumită chestiune care să-știi legată de
fiecare lucru spus aici, dar pe care
cred că n-am situit să-știi formulez. Este
chestiunea studenților.

Dr. N.C. : — Bine că ați spus-o chiar
în așa. Relația mea cu studenții este
de suferi, de căduse și de conștiință. De suferi
pentru că toti am fost studenți și-am
vrea să rămânem totă viața studenți.
De conștiință, pentru că raporturile
să-știi inversat din decembrie. Încoace.
Dacă pînă atunci noi am fost mode-
lul lor, de atunci începînd, ei sunt mo-
deul nostru. Să stii că cine nu are
tinere trebuie să-știi cum să-știi cumpere. Eu nu
pot să uit, să nimeni nu trebuie să uite
că ei, în decembrie '89, au acceptat
dilectoratul sacrificial. În 22, seara, a
venit la noi, la spital o asistentă me-
dică care solicita ajutor la C.C. Mi-a spus : „Am 15 rânti și nînt cu
mîinile goale“. I-am pregătit trusa
și m-am adresat celor zece studenți
care erau cu mine : „Văresădoi vo-
luntari“. Au plecat toți zece. Noi,
adultii, credem că avansind în
îrstă, avânsăm pe toate planu-
ile. Cel al moralității se vădese
însă încă din adolescență. Nu devii
mai moral odată cu anii. Profesorii
contestă de el, au fost contestați pe
aceste critice, ale moralității. Să,
pentru că nu există lege care să-știi
îndepărteze astfel un cadru didactic, tot
el au găsit soluție. Nu s-au mai dus
la cursuri. Dispărind beneficiarul ace-
lui curs, a dispărut și furnizorul.
Senza unui cadru didactic este să-știi
lubescă studenții.

Rep. : — Aveți copii ?
Dr. N.C. : — Da. Trei. O fată și
doi băieți. Dar de ce mă întrerupeti ?
Studentii săi apară cel mai fin
care. Înregistrează fenomenele so-
ciale. Ca să-știi de seamă de natura
fenomenelor sociale, trebuie să-știi
peste la studenți. Să putere să-știi
la el. I-a văzut nemultumit și i-a
băut. În loc să schimbi greutățile,
strigă cintarul.

Rep. : — Credet că se poate conduce
o lără fără tineret și fără intelectua-
litate ?

Dr. N.C. : — Da. Cu biciul. Dar stu-
dentii nu se vor lăsa pînă nu va fi
echilibru în lără. El au anticipat încă
din aprilie convulsii de acum. Dar
știi cum e la noi : cine atenționează
destabilizarea. Numai tinerii pot
să dea forma pură fenomenelor din
jur și este criminal pentru nația care
nu-i ia în seamă.

„PENTRU A NE STĂPÎNI PREZENTUL, PUTEREA NE-A FURAT TRECUTUL”

● Dialog cu profesorul AL. ZUB, directorul Institutului de istorie „A. D. Xenopol” din Iași ●

■ ETICHETA SALVĂRII NAȚIONALE

Rep. : Vă puteți închipui o carte de istorie a anului 2090 ? Ce credeți că se va putea cîștă despre România ultimului an?

A. Z.: Dar anul acesta nu privește numai România, el întreaga Europă de răsărit! Sigur, România va fi unul din capitoile foarte interesante. Un caz special. Dictatura fiind cea mai dură, nu poate să sfîrsească decît printr-o explozie populară. Vom cîștă, probabil, și despre încercările de asigurare a conti-uității regimului comunist, folosindu-se diferențe etichete. Nu mă îndoiesc că în aceea cărtă de istorie, va fi menționat și evenimentul pe care le trăim astăzi. Distanța României nu poate fi legată decît de cel al Europei. Or, pe continent se întinde și cîva decisiv. Este un sfîrșit de cîlu. Se încheie aventura comunismului în această parte de lume. România nu poate rămîne pe dinăfură. Cel mult poate să intreze.

Rep. : Să intreze? Cu ce preț?

A. Z.: Deja poate fi imaginat, îată, relațiile noastre cu lumea apuseană suferă, pentru că imaginea noastră suferă. În cîstea secol și totuști măsurări. Este foarte important să putem beneficia de ele acum, cînd o multime de tări au nevoie similară. Să nu uităm că anul trecut s-a produs o reacție în lanț.

■ DEMONII DOMNULUI MITERRAND

Rep. : Am cîștă într-o revistă românească niște păreri care asemănă paroniu pe care o trăim astăzi cu cea a anilor 1938-1940. Dumneavoastră le spuneți?

A. Z.: Nu văd nici un motiv pentru o asemenea convingere. Cei care o fac se gindesc probabil la Transilvania, ca și cum asuora acestui teritoriu ar mai putea hotărî, prin dictat, niste mari puteri. Așa, dacă o să ne gindim la Basarabia, cred că nu mai există astăzi o Rusie suficient de puternică astfel încât să împună deosebită asuora Basarabiei ca în 1940.

Rep. : În străinătate se stie că teritoriile de la nord și de la răsărit au fost lăsată României prin pasul germano-rusesc. Totuști, în ultima vreme, articolele publicaști scriu despre „reapariția vechilor democrați ai naționalismului” și despre „mitul României Mari”. Dumneavoastră înțelegeți această schimbare de atitudine?

A. Z.: Lucrurile astăzi cred că nu o sură care trebuie lezată de rezervării interbelice. Atunci s-a colportat mult imaginea unei României a tratatelor. Nu o Românie născută în mod organicit, din voiajă poporului, din acumularea ale istoriei, din realitate demografice și culturale, ci o expresie a unui aranjament geo-politic, în cîstea unui mare răzbăt. Am înțeles că se relatează niște clisee din vremea acesta.

Rep. : Da, dar lucrurile de care vă spunem nu apară în publicaști partizane.

A. Z.: Rămîne de văzut cine scrie.

Rep. : Erau colaboratori obisnuiți ai războiului și revistelor respective.

A. Z.: Dacă nu erau la mijloc niste interese, să ar putea să fie un colportaj legat de modificarea imaginii României în Occident. Antipatia trezită de un iant de mistificări să ar putea să cuprindă și trăcutul tării noastre. Astfel, România Mare ar deveni, în ochii Europei Apusene, un produs artificial al unui moment istoric.

Rep. : Am mai văzut apoi, într-un săptămânal foarte prestigios, o hartă a Europei în care era marcat, cu hâlă groasă, vechiul imperiu habsburgic. Inclusiv Transilvania, firește.

A. Z.: Nu e un secret pentru nimeni că imaginea imperiului habsburgic este flutura de cătiva vremuri.

Rep. : Ca varianta de echilibru, nu-i să?

A. Z.: Exact. Europa Centrală se reinventează. Ea dispare. Europa se împărtește în două, printr-o cortină de fier. Or, cindva existase acest imperiu de mijloc, guvernat de Habsburgi, care asigură balanșa puterilor. După primul răzbăt mondial prin dispariția imperiului, lumea s-a aflat într-un echilibru foarte precar. A fost o perioadă cu căutări tehnice, cu tensiuni de tot felul, cu revisionism. După al doilea răzbăt mondial, echilibrul a devenit și mai precar, fiind un echilibru în doi. Acum, tot ansamblul se re-

giudește. Problema este dacă Europa apără, cu sistemul ei economic, va reuși să cuprindă tot continentul într-un echilibru firesc, organic, sau dacă va fi din nou un joc de forțe, cu recuperări și pierderi de teritorii.

Rep. : Multă lume a fost obsedată de acea declarare din iarnă a președintelui François Mitterrand, despre apartenența Transilvaniei la Ungaria.

A. Z.: Da, îmi amintesc. Cred că nu a fost o întâmplare. N-a fost o răzătă Mitterrand a dat expresia cea mai înaltă a unei tendințe politice care se poate să îl vrăjă să rămoșă continuu și să ducă o anumită satisfacție imperiului sovietic, lăsându-l să dominească plin la Carpați, făcându-i secol o granită răsăriteană și lăsându-i, în același timp, zona numită înainte „Balcani”. În acest caz, Transilvania ar fi recuperată pentru colectivul de Mittel Europa, fiind de tratat altfel decât vechiul regat.

Conduita lui Mitterrand nu este izolată. În prezent Europa de centru și chiar în a cîstea apuseane, se duc de către anii discuții pe aceasta temă înalte, ca lansul revoluților să se declanșeze și să provoace dezolata dramatică a imperiului sovietic.

Rep. : Ca și alți colegi, primii de cîteva luni, din partea Partidului Radical Transnațional, eu sediul la Budapesta, o revistă, „Radical Litteratur”, scria într-o limbă română destul de aproxiimat. La un moment dat, am cîștă acolo cîteva articole despre federalizarea Europei, despre o Transilvania autonomă...

A. Z.: Astă înțelegem că oamenii interesați de realizarea unor asemenea idei să-si facă meseria dacă produc texte credibile, dacă să le învețe și să le adreseze celor care participă la formarea opiniei publice. În orice caz, cred că această condusă trebuie pusă în legea și cu cîntările care se fac astăzi pe continentul nostru. Totuști lumea cochetă cu ideea acestui Europei a lui Mitterrand, sau cu altă idee, a Europei lui Gorbatov, care și el o vrea circumscrisă într-un nume sens. Evident, toate aceste căutări și formule trebuie gindite mai nuantă.

■ LA BUDAPESTA S-A GINDIT LA FEL

Rep. : Scrieai, pe 25 ianuarie 1990, după recinșul Ceaușescu: „În lîmă se regimul stimula un anumite naționalism, susținut și de sprijini discursul puterii, el bloca orice sarcină de a întemeia alt discurs. Un fals concert al armonici sociale, invocat dar în culte, trebuie să ofere la nevoie o exaltare”. Cînd iostează cîntările?

A. Z.: Mi se pare că tot ce am scris astăzi este valabil în întregime.

Rep. : Există păreri care spun că problema Transilvaniei, aşa cum a fost pusă de către noii guvernări, a fost o diversitate.

A. Z.: În ce mă privește, n-am nici o îndoială că a fost o diversitate.

Rep. : De ce? Ce scop ar avea diversitatea?

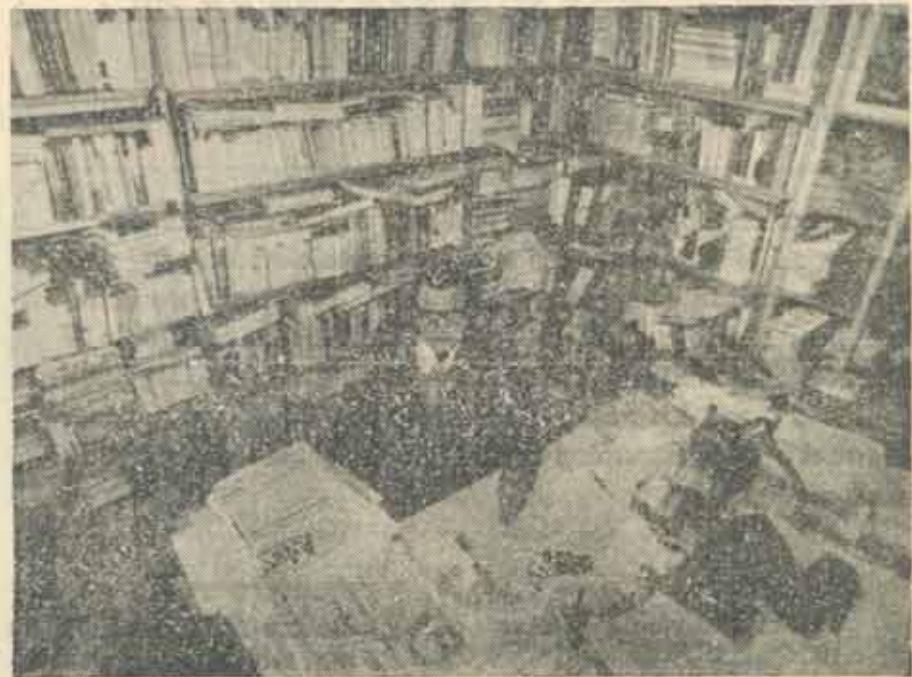
A. Z.: Nereușind să-si găsească o legitimare atunci cînd erau contestați peste tot, necrezând să-l construiască instrumentele externe într-un moment de criză, au trebuit să caute alte argumente. Erau de motivat și necesitatea unui organism special care să intervină în astfel de momente de criză. Trebuia să se demonstreze că există surse de criză, ba chiar surse extrem de importante. Momentul de la Tîrgu Mureș mi se pare că e produsul unei asemenea gîndiri, care nu e motivată numai în interior, ci și în afara... În Budapesta s-a gîndit cam la fel. Agitația din Transilvania a constituit un prețios capital politic.

Rep. : Ce părere aveți despre organizația „Vatra Românească”?

A. Z.: Cred că este un fenomen care trebuie pus în relație cu ce vorbeam anterior. Este tot un element de acumulare a unor tensiuni și de organizare a unor reacții pe o temă națională mai îngroșată.

Rep. : Sîntînd de astăzi cu eticheta „organizație fasciștantă” pe care i-a pus-o prea strânsă?

A. Z.: În general, mă forcează de etichete. Mi se poate greu să definești astfel de lucruri. Mi se pare împede că „Vatra Românească” este un produs al unui calcul de putere, o necesitate de replică la adresa unor tendințe. În momentul în care organizația este aservită puterii, este clar că ea rămîne o sură de neliniște pentru spiritele ponderate.

Rep. : Am mai cîștă următoarea părere: problema Transilvaniei a fost „creată”. A revenit, prin grija actualilor guvernașii, în atenția Europei. El au făcut astfel jocul unor forțe din afară. Sunt în de acord cu această părere?

A. Z.: În linii mări, da.

Rep. : Sîi jocul cui l-a făcut?

A. Z.: Bine, dar există extremiști în Ungaria, care revendică Transilvania ca pe un numînt maghiar. Chiar ar dori să redescă tărîi lor imaginație dinaintea primului răzbăt mondial. Dar nu cred că astăa a fost înțeția puterii din România. S-a cauzat, dinăuntru, să spună, doar o diversitate credibilă. S-a piecat de la niște fapte reale, modificate, distorsionate, astfel încât lumea să fie prinsă în această direcție, să îl capteze neliniștile și precupările. Uitătiva — pare să spune discursul Puterii — lucările pot să rămână oriunde. Astfel se justifică, în ochii lor, existența unor noi forțe coercitive.

Rep. : Că părere aveți despre modul în care a fost sărbătorită ziua națională a României?

A. Z.: Regimul a reactivat vechile reflexe, de înscenare somptuoasă, în care toată lumea este entuziasmată, în care se pronunță discursuri exultante. Ar fi fost nevoie de mulți mai multă măsură și discreție.

■ PEDEAPSA PUTEA FI DOAR INCHISOAREA

Rep. : Pînă acum, atîi vorbiți desul de poliție despre zilele anii din viață dumneavoastră. Ma gîndesc la perioada 1958-1954.

A. Z.: Ma feresc, în general, să evoc episodul acesta. E vorba de anii de închisoare. Cred că în stînga ei se află studenții și puterii care au participat la un proces de recuperare națională, recuperare valorile trecurului. Episodul acesta, legat de împlinirea a cinci zile de azi de la înscăunarea lui Ștefan cel Mare pe tronul Moldovei, a fost considerat ca o manifestare naționalistă. Pe de altă parte, într-un fel, împreună cu oamenii Puterii pe care, înță, Revoluția îi-a instigator și pe care alegerile din mai l-au legînat!

Rep. : Nationalismul a fost singurul cap de acuzare?

A. Z.: Cel principal. Sigur, totdeauna există mai multe motive: literatură interzisă, discuții împotriva regimului... Toate erau legate de atitudinea ostilă făță de ordinea instalată.

Rep. : Ce literatură interzisă vi-a descoptorit?

A. Z.: Ar fi greu să-mi amintesc. Ansau, sigur, îmi vine în minte „Gog”, de Giovanni Papini, din care un pasaj esențial circula printre studenți și care a fost copiat în timpul procesului ca un cap de incriminare.

Rep. : Ce pasaj era?

A. Z.: Era vorba de o punere în cauză a comunismului, prin reprezentanții lui cei mai de frunte. Lenin, Camiloful era de o durată extinsă și, bineînțelea, absolut inaceptabil pentru Putere. Dacă nu vorbește desore sau episod, este pentru că nu se pare că lumea nu este desoră și că ar trebui să stergem cu buzele și să-o luăm de la capăt cu oamenii Puterii pe care, înță, Revoluția îi-a instigator și pe care alegerile din mai l-au legînat!

Rep. : Cred că nu este nimic corect în cîntărul pe care mi-l-ai dat. A existat din totdeauna o rezistență românească, mult mai substanțială decît ce crede. Începînd chiar din 1945. Sunt ani și ani de luptă activă, uneori de luptă armată. Ultimul care au rezistat cu armă în mînă au fost Uichidați — după cincisprezece ani! — abia în 1989. Acesta nu este un lucru de neglijat! Închișorile erau pline de oameni care au rezistat împotriva regimului. La fel, lagările de concentrare. Apoi Canalul, unde au murit zeci de mii de oameni! Acătuiau au fost opozanți ai regimului! În nici un caz nu sunt assimilabili acestui concept de culpabilitate colectivă.

Rep. : Stîni cui aparține ultimul pasaj? Lui Radu R. Florescu, profesor la Boston College.

A. Z.: Da... Probabil că este o judecătoare rapidă...

Rep. : Doar atîi, o judecătoare pripită?

A. Z.: Nu atîi în cazul de față dacă este mai mult decît atîi. În ocînă caz, este un mod de a judeca lucrările în bloc. Aici, toată lumea a fost aservită,

toată lumea a făcut jocul puterii, deci nu putem distinge adeverările vinovății. Sigur, există vinovație, dar numai căiva, bineînteleș...

A.Z. : Domnul profesor Radu R. Florescu scrie în continuare : „Principala problemă în România de astăzi este că oamenii să reînceapă lucru, să se îmbunătățească nivelul de trai, care pentru mulți este mai însemnat decât democrația politică”.

Rep. : Este fals ! Oamenii au muncit și până acum în România. Ba unii au muncit pînă la Istorie. Ceea ce nu înseamnă că nu obținuții altceva pe seama muncilor decât mizerie, persecuție și necezăzire a energiei collective, care a mers pînă aproape de nimicirea de sine. Să părește pe care mi-ai citat-o este falsă. Cred că lucru cel mai important, în România de azi, este să se facă o analiză corectă a defunctului regim, pentru a se puțea ajunge la niște structuri noi, la o legislație nouă, care să garanteze un exercițiu real al democrației.

Rep. : „Magazin istoric” este singura publicație românească de popularizare a istoriei. Cum vă explicati că, în numărul anului 1990, tipărit în ultimul număr, 12 (număr din care am extras și citatele) sunt astăzi de puține titluri legate de regimul comunist ?

A.Z. : Da, sigur... Despre mortal din casă nu este bine să vorbești. Revista „Magazin istoric” are același colectiv redacțional care a făcut-o și înainte. Nu mă mir.

Rep. : Dar ce a făcut înainte ?

A.Z. : A făcut discursul oficial asupra istoriei, filială a revistei de „propagandă istorică”. Bineînteleș că acolo se tinea soara de ultimul accent venit de la oficial de propagandă al regimului. Astăzi, sigur că se forțează să discute problemele reale create de regimul comunist pe care l-a servit.

■ CONFORM INSTRUCȚIUNILOR, STEFAN CEL MARE A MURIT IN 1504

Rep. : Cind credi că se va invăța istorie adeverată în scoli noastre ?

A.Z. : Istorie adeverată ? E un concept ideal... Ar fi numai un efort spre istorie adeverată. Istoriografia lumii moderne acceptă din ce în ce mai mult că fiecare generație produce un discurs propriu asupra trecutului. Atât vîrstă, probabil, să spună de o istorie care nu mai are pagini interzise, să nu mai aibă capitoare expulzate cu bună stîntă, nu ? El, acesta este greu de spus, pentru că din de o parte din evoluția breslei, de capacitatea de a emite un discurs coerent și că mai pur asupra istoriei, iar pe de altă parte depinde și de evoluția mediului, pentru că și acesta este un lucru important. Cine colportăza acum acesta date ale istoriei ? Corpul profesoral, care este decocodată victimă unui anume fel de a înțelege trecutul.

Rep. : În ce fel înțelege trecutul ?

A.Z. : Corpul profesoral a primit pînă acum instrucțiuni despre felul în care trebuie să trateze istoria. Manualele, programele, compendioanele, toate acsează le puneau în față o Vulgata care schematiza excesiv realitatea istorie. Firește că lucrurile acestea sunt fixate, vîndovînd, repetate an de an... Si ele au format un anumit fel de a gîndii trecutul. Profesorii nu aveau nici un spectru de lecturi compensatoare, care să-i poată aviziza asupra adeverării și să-i facă să relativizeze discursul oficial.

Rep. : Căți specialisti în istorie modernă și contemporană recunoașteți dumneavoastră ?

A.Z. : Ooo... nu știu exact... Există instituție, nu le-am numărat niciodată. E greu de dat o cifră. Sunt destul de puțini.

Rep. : Putini ? De ce ?

A.Z. : Pentru că specialistii de felul acesta nu au fost niciodată destul de numeroși în noi. În afara de acesta, o parte dintre ei au consumat să intre în corul puterii. Prin urmare, nu putem avea atâtii specialisti, în sensul strict al cuvintului. Cei care și-au făcut meseria corect sunt foarte puțini.

Rep. : Cam căi ?

A.Z. : Nu pot să vă dau o cifră... Sunt căi la Iași, căi la București, alii la Cluj... Foarte puțini. Puțini și la ora actuală, într-o stare de relativă deruă și timiditate.

Rep. : Timiditate ?

A.Z. : Da, pentru că trebuie să renunțăm la o versiune modificată a istoriei. Nu e vorba numai de acestă parizeră de cinciseci de ani, în care discursul istoriografic a fost falsificat grosolan, ci și de condiția acestui discurs, care, prin natura lui, reclamă imbunătățiri și modificări.

Rep. : Vă amintiți data de 18 februarie 1990 ?

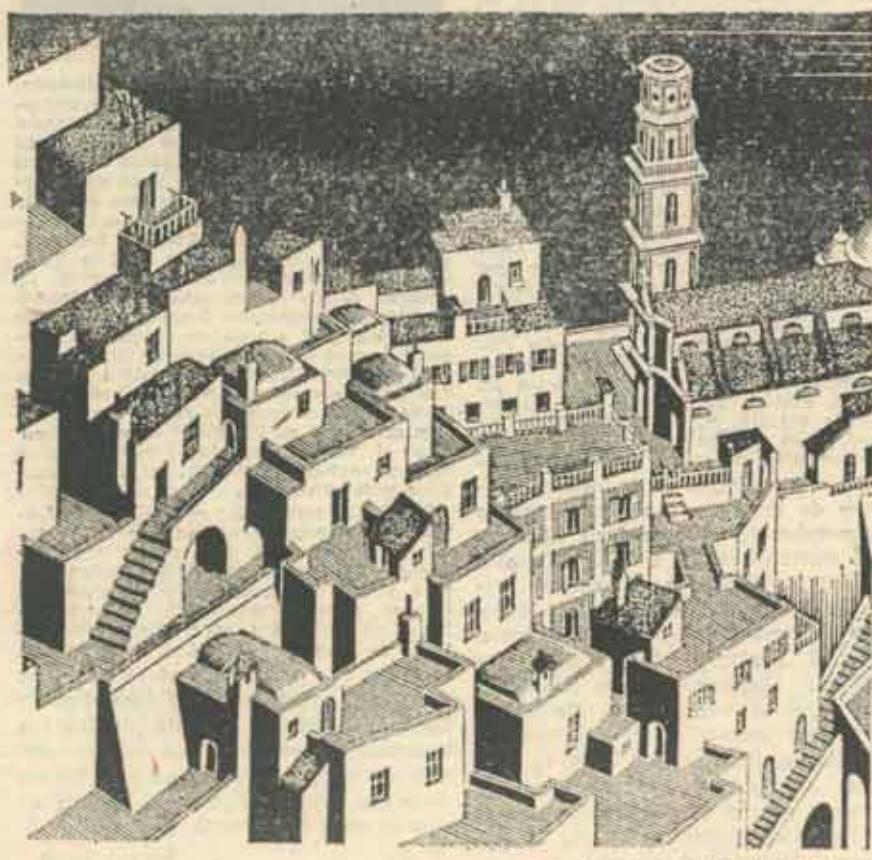
A.Z. : Vag, pentru că n-am urmărit ce s-a transmis la televizor. Dar sănătatea voastră îl este semnificativă.

Rep. : Dati-mi voie să vă spun căi lăsării despre ce s-a transmis la televiziunea română pe 19 februarie. Deoarece evenimentele violențe care au avut loc pe 18 februarie, reprezentanți ai minorității, sub privirea aparent îndepărtă a actualului președinte al țării, i-au pus la colț pe conducătorii partidelor istorice reînființate, acuzându-i că au asuprit clasa muncitoare, și să sint rupte de aspirațiile și idealurile celor ce muncesc, că au tras în tărani în 1947, în munecitorii în 1928 și în 1933, că vor să aducă în scumpia noastră patrie exploatarea omului de către om. Telespectatorul își se oferea atunci versiunea binecunoscută despre istoria acestui secol. Cum vă explicati că, atunci, mulți le-au dat dreptate celor care susțineau că vorbește în numele minorității ?

A.Z. : Da... E normal... E normal să fie asta... „Calomnie, calomnie, il en terrore toujours quelque chose...“ Așa să înțelegă și eu istoria. Repetindu-se aceleși lucruri la școală primă, în liceu, în sedințele de învățămînt politico-ideologic UTC și PCR în presă, la radio, la televiziune, anii și ani de-a rîndul, era normal ca aceste aberații să pătrundă în subconștișt... Faptul că personajele de care vorbești evocău în acel secol momente, 1907, 1923 etc., acă în primul rînd că ele vorbeau în numele unui discurs istoric deja cunoscut. Chiar discursul istoric care a deformat educația generației dumneavoastră. Prin urmare, cine cui vorbește ? Vorbește cineva în numele unei schematizări a realității istorice, culva care era predispus să primească schematicizarea aceasta și să reacționeze în consecință.

Generația dumneavoastră nu a avut cum să învețe o adeverată istorie a României, pentru că acostă istorie a fost bine supraveghetă de factorii politici, supraveghetă, modificată, ajutată pînă la deformarea grotescă. Dar lucru acesta să înțelegă peste tot în Europa răsăriteană, unde Puterea și-a aservit trecutul pentru a-și căuta o legitimare, o minimă legitimare. A fost firesc să se întâmple asta. Cine a sănătinat trecutul și a avut un instrument redutabil de săpătură a prezenței.

Interviu realizat de
RADU EUGENIU STAN

Grafică de MAURITIUS ESCHER

SPICUIRI DIN PRESA INTERNAȚIONALĂ

BERNARD LEVIN

Un istoric român de ieri

Complimentele mele profesorului Ion Pătroiu, și în să-l informez că este un mincinos și un hot. Cittitori nu m-ar putea acuza că încep într-un mod ambiguu ; în schimb, să-pulea întrebă ce se ascunde în spațialele astfel lipse de ambiguitate. Ca să mă explic va trebui să mă întorc cu mulți ani în urmă.

Raoul Bossy a fost un diplomat român, născut în 1894, care a detinut numeroase poziții de încredere de-a lungul unei cariere strălucitoare. În 1945 a demisionat din funcțiile pe care le definise, nedoinind să-i slujească pe Hitler sau pe Stalin, și cu atât mai puțin pe amidon, și nu a mai revenit în România. A murit în 1975.

De-a lungul carierei sale diplomatiche a tîntuit un jurnal ; cind a incercat să consimneze visiunitările muncii și vieții sale da scurt timp după încheierea carierei acest jurnal numără 11 volume în manuscris. Prin natura înțîlinirilor, a conversațiilor, a raportelor, a relațiilor sale și prin poziția sa centrală în virtelej evenimentelor de la sfîrșitul primului război mondial, și pînă la mijlocul celui de-al doilea război mondial, accessă însemnată zilnică a tuturor speranțelor și tragediilor Europei a fost martora a proprietății și desfășurării fortunii, și constituie fără îndoială un imens și fascinant izvor de informații pentru istoria modernă.

Familia lui a înțeles de mult valoarea jurnalului și intenționa să-l publice la timpul cuvenit. În așteptarea aceliei zile, s-au facut microfilme după volumele respective și, împreună cu o copie, aceste micro filme au fost depuse în două râpe, în 1983 și respectiv 1985 la arhivele Institutului Hoover pentru Război, Revoluție și Pace, din cadrul Universității Stanford din California. Trebuie subliniat că Institutul Hoover este un organism de cîntîrare dezavîrșită, specializat în probleme est-europene ; publicațiile sale sunt, fără excepție, rezultatul unei munci de cercetare extrem demeticuoasă. Să ar fi de dorit ca și alte departamente ale Institutului să fie la fel de grădini.

Odată cu donația către Institutul Hoover (și de asemenea către Biblioteca Britanică), văduva lui Bossy a stipulat că, deși micro filmele sunt accesibile celor ce doresc să le cercozeze, nimic din conținutul volumelor nu poate fi publicat fără acordul ei. Formularul precis era următoarea :

„În confirmarea să de primire, Charles Palm, arhivist la Institutul Hoover, a asigurat familia Bossy că aceste volume vor fi păstrate respectând clauza domniei. Mai tîrziu, cind s-a pus problema să se deschidă Ministerul de Externe al Franței și altă copie a jurnalului, sub formă de microfilm, domnul Illored Drachivitch, Directorul Arhivelor Hoover, a reafirmat că tăie principale conform căror se păstrează materialul depus, și anume :

„Accesul la materialele noastre depinde de donator. Dacă nu se formulează restricții asupra colecțiilor, ele sunt deschise tuturor celor care doresc să le consulte. Desigur, noi îl înțîlnim pe cel interesat asupra regulilor de copyright ale materialelor aflate în păstrarea noastră. În cazul dumneavoastră, întrucât dorîți să păstrați drepturile de publicare, cei interesati vor trebui să obțină aprobație dumneavoastră pentru publicare”.

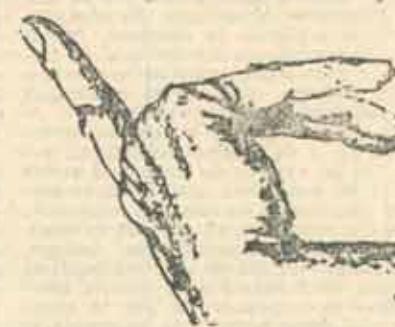
Aici intră în scenă profesorul Pătroiu, mincinosul și hotul din introducerea mea ; de reținut că toate acestea se întâmplă către mijlocul anilor '80, cind România se află încă în orbila străinătă a lui Ceaușescu, în Pătroiu lucra la secția de propagandă a Partidului Comunist Român, un fapt care-l caracterizează destul de exact. Pe la sfîrșitul lui septembrie 1985, și apoi din nou, la începutul lui 1986, Pătroiu s-a prezentat la Institutul Hoover, cerind să consulte microfilmul jurnalului lui Bossy și a semnat o declaratie prin care se angaja să respecte toate regulile

și stipulațiile Institutului Hoover și ale donatoriei. Permisunea l-a fost acordată ; Institutul Hoover pretinde că l-a prevent asupra copyright-ului, dar se pare că avertizamentul n-a fost grozav de eficient, de vreme ce, în mod incredibil, i-a permis lui Pătroiu să la să să publice 5% din material, desigur într-o interzică absolut orice fel de publicare fără acordul familiei – o interdicție exprimată de două ori în scris de către Institutul Hoover.

Acum lucrurile se complică. Folosind xeroxurile Institutului Hoover, Pătroiu a copiat tot jurnalul lui Bossy. Tinind seama de faptul că acest jurnal cuprinde 11 volume manuscrise, hotul trebuie să fi folosit maxim de copiat ore în sir, dacă nu chiar zile în sir, fără ca nimeni să se întrebe ce se întâmple. Pe măsurile de copiat de la Institutul Hoover există un avertisment în legătură cu dreptul de copiere, și, după cite se pare, cam la atât se reduce supravegherea Institutului.

După ce a furat întregul material de arhivă, Pătroiu s-a grăbit să se întoarcă acasă și a avut nerăsuflare să ceară familiile permisiunea de publicare ; familia l-a refuzat această permisiune pentru oricare parte a materialului. Pătroiu a confirmat primirea scrisorii de refuz, apoi, în complicitate cu încă doi conspiratori, a trecut la o publicare masivă. În prezent, să publicat și să-a distribuit astfel de mult închiș valoarea și interesul acestui jurnal trebuie să fi scăzut considerabil.

Familia Bossy a descoperit astfel ce se întâmpline cu proprietatea sa, încredințată cu altă imprudență Institutului Hoover. Cind au aflat despre furt, au făcut întimpinări energetică către Institutul Hoover, dar nu au fost onorați nici măcar cu politie unui răspuns timp de o lună, iar atunci numai în urma unei scrisori din partea Institutului Hoover către familia Bossy, pe care le dețin în copie, încep sovâlind și continuă cum tot asta. Funcționarii Institutului s-au ostenit să-l scrie lui Pătroiu, folosind acuzările infiicosătoare de genul „se pare că și-a violat politica noastră de copiere”.

De la începutul de „Dacă am înțeles greșit faptele, vă rog să-mi comunică...“. Cătăva vremi, Institutul Hoover a negat orice responsabilitate ; din fericire, funcționarul de la Hoover care a fost însărcinat cu rezolvarea problemei a trimis scrisori mult mai grădini și mai împăciuitoare decât acelea ale colegilor săi și se pare că se va ajunge la un acord convenabil în privința compensației.

Așa sper. Nu mai este nimic de făcut cu hotul român ; pervertirea revoluției românești a dus la un regim doar puțin mai bun decât îngrăzoarea domniei a lui Ceaușescu, și se pare că nici o despăgușire nu va veni din această direcție. Dar Institutul Hoover este unul dintre cele mai faimoase, exemplar și onorabil consuete, instituții academice din lume ; în această privință, activitatea sa academică este neatinsă, dar regretabilă, neglijență care a făcut posibil furtul tezaurului familial Bossy va păpa numele Institutului Hoover, dacă acesta gravă greșală nu este îndreptată. ■

(THE TIMES, 14 Ianuarie 1991)

Traducere de MARINA SANDU

• Sunt informați că, desigur, de la conducerea Centrului de Studii Sociale de la Craiova, de cănd arecă a trecut sub egida Academiei, Ion Pătroiu mai deține încă o catedră universitară. Deși edificații de profil moral al personalului (de mult cunoscut de obștea istoricilor din țara noastră, „frontul istoric“ – cum ar spune dinul), cel care, astăzi, răspunde de bunul nume al învățămîntului românesc, nu mai pot tolera prezența sa dezonorantă. Un englez care ar căsi și asemenea apreciere despre el în „Times“ – ar simboliza imediat. Nică o prijejdile ea oamenului nostru să o facă.

AMĂRĂCIUNEA CLARIFFICĂRILOR

Grevă C.F.R., cînd de sacrificiu, 13 februarie, guvernul avea să trateze cu cîteva, ne-am întors în 1933? Cînd, vîndând de sănătate din București, au primit cărora și abuzați o prigădină prețioasă, am lăsat la o parte cel mai curios momentul și Cînd aici, unde care nu există. A ramas în formă de proiect. În trîntul mădușilor săracișoară din fața Palatului C.F.R., pe lângă băncile stîlchiile pe care se adună un caravansarcă postură (București - Buharia, nu-i aşa!), se poate vedea un „loc rezervat pentru MDMUIMENTUL EROILOR DE LA GRIVITA”. Într-o vreme se dezvoltase legenda lui Vasile Rosita, ulterior eliminat brusc din panteconul comunist, fără ca vrednică să se fi explicat public motivele. În orice caz, numele său, ajuns să-l informației pe al regizorului Carmen Sylva, rămase deosebit cîteva ani pe harta litografială dobrogeană. Cine nu-si aduce amintirea de tabloul lui Miklosy, una de exemplu ale unei vizionări propagandistică în care istoria devine mitologie? În ultimele zile am regăsit în „România Mare” o cîntecare a „eroilor lupte” în același logica a domagogiei pe care se bazează Partidul Revoluției.

Ce s-a întâmplat de fapt la Grivita? Cînd de 3 morți sau chiar 7 recunoscute de autorități și 1200 de arestați dovede că repreșințarea din 1933 a fost doar cînd ca proporții de incidentele din iulie 1920. La originea mișcării greviste a stat, dincolo de nemulțumirea pomolică motivată de impozitarea salarialor și de alte aspecte ale crizei economice, un plan bine stabilit, cu caracter politic, pe

care Partidul Comunist îl adoptase încă din 1931, la Congresul al V-lea, dințit la Moscova sau, poate, la Harkov. Oricum, și împedea că intensifică acțiunile greviste și întinderă ei în marile centre municioase surfață parte din strategia Cominternului, care urmărea deschiderea unei insurecții în România și dezmembrarea statului român. Pare cînd că Bălănești a cîștigat posibilitățile realizării unor asensoare intențioane. Chiar dacă nu-i îl fost informat tendențios de militanții emigrati în U.R.S.S., el ardea probabil o importanță exagerată tensiunilor produse de minoritățile naționale în toate țările Europei Centrale și Răsăritene. Se-i îl dat oare speranță tendințială de a se aduna în fugă din Iugoslavia, cărora Alexandru Iancu să le opună regimul centralizator și autoritar instituit prin Constituția de la Vidovdan? Sau era o mișcare de cînd provăzută să răspundă ascensiunii radicalismului de dreapta în Ungaria, cu protestul unei Mart Patrii Carpat-Danubiene sub dominia maghiară? Mai deosebit, tîntă pare a fi fost Vona amintită de Anschluss, cînd care doreau unirea cu Germania fiind cîteva social-democrați (pînă la venirea lui Hitler la putere).

In aceste condiții, un val de greve au fost organizate încă din cursul lunii ianuarie 1933 în atelierele C.F.R. și numeroase întreprinderi bucureștiene, ca și în industria petrolierului (Ploiești). După satisfacerea majorității revendicărilor economice, muncitorii au fost mobilizați pentru recunoașterea comitetelor de fabrică, cerere clar orientată politic. În același timp, studenții aflați sub in-

fluență Gărzii de Fier începeau agitația lor: greve și protesturi. Acțiunile de sănătate și mișcări revoluționare au inclus sporirea efective or unităților de jandarmi, concentrările de trupe în locații unde se presupunea că vor avea loc manifestații antigovernementale, rechizitorii sub armă și două contingente și, în sfîrșit, trăsura printr-Parlamentul a unui proiect de lege pentru introducerea stării de asediu pe timp de luptă civilă. Armand Călinescu, înțîrât subcesar de stat în interior, a fost înșiruit cu aplicarea acestor măsuri. Față de recomandările sale de a se apăra „o atitudine fermă contra Gărzii de Fier și a comuniștilor”, primul ministru național-țărănești îl marturisea scrupulele de principiu, inspirate de o voce educată legală astfel-o-ungară: „Vădă spune că mergem spre o dictatură”, notează Călinescu în jurnalul său.

Aceste lăsămări, de curind publicate, sint o surse foarte importantă pentru cunoașterea faptelor: „Identificăm nevoiea unor lăsămări comuniști... Ne aflăm în față unui eșec de complot... Trăbue să reacționăm, să salvăm statul. Muncitorii au stăcaț trupa cu revolverse. A fost oenerit un gardian și răniți mulți soldați... Toate manifestările aveau vizibil caracterul unui revoluție!”. Este de remarcat că în față nu-i situația de o gravitate nemaiîntîlnită. A moderat-ne ce cără roșetă imediat o represiune energetică: „Pentru impunere este vreme oricând”. A redus pierderile omenești la minimum. Menținerea ordinii avea o semnificație deosebită într-un moment cînd guvernul era interesat să obțină credite noi din străinătate.

In anii '30, cînd Gheorghiu-Dej și Chițu Stoica au simțit nevoie de a-și legitima autoritatea prin amplificarea

incidentelor de la Grivita, acestea nu dobîndesc dimensiuni istorice. Pentru că ei să devină eroi ai cauzei proletariatuș, dîn simpli compari ce fusese, a fost dar uitări robu, mai mare în realitate, al lui Gheorghe Petrescu. Constatării Domela și Chelaru Vasiliu. O cîntecă istorică s-a instala, cu martirologul ei și cu imaginile ei de abîmblă. Închiderea arhivelor a asigurat răspindirea monșajului oficial.

Epicodul din 1933 a fost considerat ca o ocazie pierdută de cel străzi de mijloc „boala vîntului său”, cum il numea recent dl. Alexandru George. Fasciul Griviei s-a exercitat și asupra lui Eliade. In romanul lui Sebastian De două mil de ani... citim: „Pe Calea Victoriei, o sunoare de războl. Vine! Vine! Vine! Cine vine? Revoluția, evident!”. Personajul care-l întruchipează în carte pe Nae Ionescu precizează răspîndî: „Noi avem de ora o întreagă istorie”. Această monstruosa născută, a extremei dreptăți și a instigaților săliștei, s-a îndepărtit mai tîrziu, cu un succés incăminător. Nu avem, cînd, de re să celebrăm administrația muncitorilor îngelați și împinsă înaintea mit-aliorelor.

Se repetă istoria? Sper că nimănii nu-si imagină un amestec al K.G.B.-ului în urele care se desfășoară în prezent. Stocă că guvernului nu-i trece prin mințe să aducă armata ca forță de cercanare. Sper. Dar, totodată, mă întreb de ce Președintă nu există pînă acum să arbitreze cînd mai serios conflict de muncă din cîte au apărut de un an încolo. Mă întreb de ce Parlamentul păstrează tăcere. Si încore că nu dau crezare zvonului după care un pretext populist ar fi binevenit pentru a sacrificia un guvern care a lăsat distanță față de formularul politicii din care s-a născut. ■

ANDREI PIPIDI

Un sfert de speranță

Cind prim mic de tot, un unchi milițian, om cumpărate și mereu obosit, mă-așezat pe cap chipul lui urias; m-am plimbat tantos prin curtea omului, fără să văd nimic, vîro cincă minute, cu cozoacul pe nas, pînă cind m-am implementat de o cloșă grăsă ce-si supraveghea exigentă puii. Nu vă ascund că fiara cu pene s-a cam lăsat, enervată, după mine; ingrozit, am dispărut instantaneu din zona fierbinte a conflictului. Din spatele geamului cînd, după cîteva secunde, mă păzește de agresorii cu puii, privind fără gînduri chipul cu pricina, pe care cloșa dracului îl umplea de praf, cotodăciind și zbogându-se în jurul lui, stirind cu ghearele și penile colbul. Asta a fost primul meu contact conștient cu Militia Poporului. Mai tîrziu, am ocolit-o cînd am putut. Elibereză buleținul de identificare, cîteva pălării la aeroport, două amintiri pentru trecere frauduoasă de bulevard și reprezentat tensiunile maxime între autoritatea albăstră și cîțătanul disciplinat ce mă ostenește să fiu.

Nimic nu-mi poate zdrujina increderea în Forța de Ordine. Subofițierul oarecare, inițial extrem de hoțărit să ridice permisul de conducere unui amic ce trecea pe roșu, subofier caro să-a mulțumit, în cînd din urmă, cu 15 litri de benzina în schimbul intrăsigenței este, desigur, un cat izolat; milițianul care mă legitimează în centrul unui orășel de provincie imediat după ce încasasm, la 100 de metri mai încoară, două perchiș de palme de la niște dorbedei care nu găsescă nici un bănuț în buzunarile mele nu postează generală acuzația de moșie cu soldă asupra întregii instituții a Miliției. Poate că nici funcționarele acre din spatele ghiseelor la care ajungeai cind trebuia să anunț furii actelor personale și care nu numai că refuzau să completeze că ai ră-

mas fără identitate din pricina urui hot de buzunare, dar te și expediau cu aerul că, dacă nu le asculti, vei fi tu însuți creată, ei bine, nici funcționarele astes nu pot păta, prin generalizare, nerușită-obraznică, grija Miliției pentru amărăciunile noastre avu și nu pot compromite spiritul, treză și breză al Păzitorului Ordinii Publice.

A trecut și Revoluția, și am aflat de la balconul CC că, de acum înainte, nu poartă titlul de la Miliție, ci exxet inves. În teatru opera luirilor din decembrie '89, rolul Miliției a rămas discret. Au dispărut bineurile cu militie și prosti, și n-au apărut altele, nici măcar eu politicii despreștei. Humorul colectiv se pare că a primit că „nu e de giument cu asta”. Pe 21 decembrie '89, după salvarea care au împărat, generoase, moarte, o cunoștință a rămas fără dîntă după o gîndă înținută cu basionul unui ceteag în uniformă de milițian, care dorește probabil să compromite acțiunile stabilizatoare ale cîrdeștilor lucrători ai M.I. Victimă cu pricina mai este încă în vîrstă datorită nășitării sale, cîte a ajutat-o să scape din minile acestorui, ce li declară să nu că o va impună după ce o va arunca în vîtruri un magazin, ca să-i demonstreze el (provocătorul măcesc în militanță) că deși n-a făcut nimic pînă atunci, însă, sparge totuși un geam, și încă unul al a-vutului obștii.

S-a abătut și o amumită parte a presel asupra Miliției. Urmare a unor masiniuni oribile, se publică celebrul Ordin 2.600, în virtutea căruia trebuie să se reprimă demonstrații anticomuniste. Este neîndoiabil că se urmărește surparea prestigiului Institutului, pentru că în calomia Ordin se face vorbire despre prezența decisivă a Miliției pe străzile lui decembrie '89. (vezi „Încă un pas în des-

coperirea teroriștilor” — Ordinul 2.600, art. 15, c.p. a-k, din „Expres”, nr. 6 (55) din 12-18 februarie '91). Dar lucerurile acestea vor fi împiezute de cămeni inteligenți și responsabili, în fruntea cărora stă senatorul Sergiu Nicolaescu, șef al comisiiei de cercetare a evenimentelor din decembrie '89.

Preșa post-decombrășă, lăvind buzele fapte, de multe ori stupefante, din sfera infracționalului, ne-a pus în fața faptului împlinit: aveam, dintr-o dată, oficial, spărgători, criminali, falsificatori, prostituție și cîte și mai cîte. Stiam că niciu-nășu am dus lipsă de ilegalitate din asta. Eram curios să afiu doar în ce măsură numărul lor creștește față de perioadele anterioare. Si dacă tot mă ușlăm la Timișoara...

Grevele și demonstrațiiile începutului de an '91 au lăsat urme vizibile pe fațada clădirii Prefecturii timișorene. O lozină mă convins că trebuie să-l cunoște pe comandantul Poliției județului. Lozinca, scrisă cu litere mari și groase, cu o vopseală greu de sters, susă cam aşa: „Oancea, Borba și Cărpăt — ultima speranță”. Polițistul-șef, primarul orașului și prefectul demisionară; muncitorii le cereau, și în felul acesta, să rămăne în funcție.

Jovial, dezvoltă și ferm, colonelul Oancea are ceva din aerul comisarului de poliție american. „Da, domnule, există o reală escaladare a fenomenului infracțional, aşa prîpîc unii democrații astăzi.” Puteti să-mi spuneti în ce proporție a crescut numărul infracțiunilor față de '89, să zicem? „Ar fi, cred, nerelevantă raportarea la anii trecuți — declară în inimurie colonelul Oancea. Astăzi, pentru că miliția a fost ocoltă de mistificări. Nu se înregistrează, ca acum, absolu totate infracțiunile. Nu era indicat să ai evenimente, trebuie să fii și societate cît mai cuminte, în care hoină era pe cale de dispariție. O evaluare corectă a dinamicii delinvenției va putea fi făcută, să zicem, la sfîrșitul anului '91, atunci cind rezultatele muncii noastre vor avea un termen de comparare bazat pe realitatea celor doi ani. În care putem recunoaște fără oprimări cu ce ne confruntăm de fapt.” Astăzi, colonelul Oancea nu mai este șef al Poliției județului Timiș. Nu mi-a permis niciiodată să discut hotărârile Comandamentului Militar al Poliției, dar, să se supere cine a-o supără, eu unul nu cred că, într-un an întreg, 1989, într-un județ de granită, cu peste 800.000 de locuitori, să-a produs numai 4 omoruri, două tentative de omor, 4 violuri, 5 înhărății, nici un ultraj și nici o lovitură cauzatoare de moarte, cifre făcute publice de general-major George Ioan Dănescu, șef al Departamentului Poliției, cu ocazia demiterii din funcție a col. Oancea. Cifrele de mai sus, comparate cu cele înregistrate după Revoluție, mult crescute, reprezentă „performanțe” nefaste ale polițiștilor timișoreni la ora bilanțului.

Aș fi tentat să cred că, încă din Ianuarie, Oancea întreține să-si ia măsuri de precauție, anunțând presei praf în ochi despre „moștenirea grea din timpuriile odiosului” pentru a-si ascunde deficiențele. Dar s-a întâmplat ca înainte de discuția cu comandantul, să-sfîu cam ace-

laș lucru de la alt polițist timișorean, căpitanul Ilie Berlea. Fără să fie statistician, mă-a asigurat, și el, că evidențele tinute pe vremuri cuprind doar faptele peste care chiar că nu se pot trece cu vederea. În tratatul să zis, dacă media efectivelor Poliției pe județ, extrem de mică, este azi de la 1 la 750 de locuitori, în Timiș există 1 polițist la 1.000 de locuitori, iar în capitala județului — 1 la 1.100. Criza de autoritate, de care suferă, în general, poliția la noi este Timișoara în curs de ameliorare. Î-am audiat pe studenți injurind scandalos ecranul televizorului, care detalia cicoările dintre scutieri și întraignanții bucureșteni ce nu mai pridrigeau să arunce cocteilelor Molotov. „Cum se întâmplat că noi nu ne batem ca chișorii cu Poliția?” — se întrebau între ei, supărăți că cicoările cu pricina se suprapunău înșinuând și compromisator peste greva lor.

In poftă numărul mare de manifestații de stradă, din decembrie '89 în Timișoara nu au mai fost zările scuturile Poliției. Populația orașului a apreciat ceta și a crențat în promisiunea colonelului Oancea, care să-a angajat în zilele Revoluției că va apăra cicoările plătită atunci cu singe. „Nu au fost luate măsuri specifice de prevenire a violențelor” — se arată în raportul domnului general-major Dănescu. Indiferent cît se justifică o hotărîre de demitere din funcție a colonelului Oancea, celor care au scris lozinca aceea pe zidul Prefecturii le lipsește acum un sfert de speranță. ■

SORIN FAUR

Fotografie de CRISTIAN CĂLUGĂRU

GREVA FEROVIARILOR... în sprijinul Guvernului!?

Transporturile feroviare sunt organizate ca o instituție supercentralizată. Structura organizatorică și relația se-subsistem au deficiență: instituția ca pe o a doua armată a țării. Nimic mai făcă. Disciplina CFR-lui ca unitate de vedere și acțiune provine din cu totalul motive, din care amintim numai două:

1. — Necesitatea efectuării în depină siguranță a transporturilor și importanța căilor ferate pentru economia unei țări au fost în mod îndreptat comparabile cu însemnatățile sistematice circulației pen-tru corpul omenește.

2. — Executarea serviciului pe propria răspunderă; disciplina liber con-simțită este astăzi determinată de importanță socială a muncii, recunoșcută ca valoare democratică.

Poaceză necesitatea, din dorința di-rișă a regimului totalitar să se dezvoltă ca un cancer o puternică suprastructură birocratică, definită prin două principale caracteristici disfuncționale: generatoare de tensiuni:

1. — Constituirea structurilor la nivelul regionalelor să se facă fără acoperire în activitatea colectivă, acestea devinând în timp un loc de refugiu ca le-furi grase pentru incompetență, ob-dință și lipsă de activitate,

2. — Incompatibilitatea între autoritatea instituției prin existența regionalis-tilor ca unități cu personalitate juridică (co-venialul din cadrul structurilor acestora neavând atribuții și responsabilități pro-cese) și îndatorile din instrucțiunile și reglementările care se limitează la nive-lul unităților de bază — unități exte-

nsioare unde, de fapt, se desfășoară ac-tivitatea.

In jurul acestor inconveniente s-au polarizat misericările lucrătorilor feroviari în cursul anului 1990, îmbăcind însă cu totul alte forme decât greva: regrupări sindicale, recuperări ale drepturilor de naivă pecuniară, reparări ale unor închirieri sociale, cerințe pentru im-bunătățirea condițiilor de viață etc.

Izbucnirea grevei lucrătorilor feroviari legen-dă și limitarea de la sfîrșitul pri-mei decembrie a lui februarie 1991 este re-zultatul neconcretizării negocierilor, purtătoare de aproape un an de zile — Inter-Convenerția Alianțelor Sindicale Feroviare, pe de o parte, și Ministerul Lucră-riilor Publice Transporturi și Amenajă-rii Teritoriului, precum și de către Guvern, pe de cealaltă parte — pe mar-ginea unei liste de 20 de revendicări care se pot grupa astfel:

a. — Revendicări neglețate, insusite de M.L.P.T.A.T. și Guvern care nu au fost posibile în aplicare; ordinul 125/2000 pentru condiții periculoase de lu-cră; decretul lege 94/90, dreptul de în-losință a instalațiilor de comunicații C.F.R. pentru sindicate, acordarea gratuității bo-cuințelor de serviciu, adăugul la salariu prin aplicarea acordului global și la unitățile de producție, asigurarea — con-tră cost — a materialului pentru uni-formele personalului.

b. — Revendicări cu privire la refacerea patrimoniului C.F.R.: rețea sa-nitară proprie și preluarea dotărilor instrânnate în trecut.

c. — Revendicări privind creșterea re-

ponsabilității statului prin activitatea de transport feroviar: crearea Societă-tii Naționale C.F.R., asigurarea de in-vestiții, privind sporirea confortului călătorilor, a vitezelor de circulație, a securi-tății și siguranței circulației, frecarea în subordinea C.F.R. a poliției T.F., asigurarea personalului conform normative-

prezentarea unor asă numite pagube în contul grevistilor (pentru specialiști, în mod clar fără legătură cu acestia), incita-tarea prin ton și atitudine impotriva gre-vistilor;

— denigrarea și răstălmăcirea sensului acțiunilor greviste, punere în circula-tie a unor zvonuri privind implicarea Alianței Civice din Craiova sau a demonstranților din Timișoara;

— amenințarea cu mobilizarea la locul de muncă, oprirea negocierilor, im-punerea pagubelor, desfacerea con-tra-ului de la muncă, aplicarea legii 15/1991, a cărei tipărire în Monitorul Oficial a fost acordată et;

Numei prin seriozitate, prin respon-sabilitate și tărâie de caracter a liderilor sindicali, gesturile și acțiunile Puterii nu s-au soldat cu generalizarea grevei. Oare blocarea a două magistrale ale transfor-mului feroviar nu este suficientă pentru a convinge asupra gravității situației?

Este interesant de întrebat: de ce Guvernul consideră că punctele 19 și 20 (din lista cerințelor grevistilor) — care erau trezere în activitatea produc-tivă a celor componență în urma evenimentelor din decembrie 1989 și demiterea celor care au fost implicați netastă în convulsiiile sociale din 1990 — nu se pot negocia? Nu sună pentru că s-ar pierde serțiunile cadrelor obediente la nivel de deosebite, acuzații sau mențiuni în cadrul centraliștilor regionalelor și ministerelor? Se pare că nu este vorba strict de calea ferată, ci de exemplul — precedent — ofițilastilor.

Pentru a justifica colapsul economic e-ai invocați pe rind: moștenirea odia-nișii dictători, anii omorâni și „migra-tiile bolocare” din 18–15 iunie 1990, apoi Golful și la urmă Iancu, care a scăpat pe nesemnătate la sfîrșitul lui Ianu-arie. Acum a venit rîndul feroviariilor. La mulți lui Popescu.

Înă unde se află salvarea Guvernului. O să dori-o într-adăvăz? ■

Ing. IOAN MÂNUCU

TIMIȘOARA

Istoria unei înfruntări fără noimă

• administrații incompetent aruncă totul în spatele grevei C.F.R.

De o vreme încoace, conflictele de muncă din România par să respecte riguroșii trei faze: pregătirea și anunțarea grevei, adoptarea de către guvern a unei atitudini dure și rigide în paralel cu inițierea unei campanii de calomiere în mass-media; declansarea efectivă a grevei.

Grevele feroviarelor din regionalele Iași și Timișoara nu au reușit nicăi să evadzeze din acest tipic.

In cursul anului 1990 au fost semna-late Deputația Transporturilor și serie de probleme legate de activitatea CFR-ului. În 29 ianuarie 1991, Convenția Sindicatelor Libere din ceea ceaferă, Metrou București și IMMR au înaintat Deputația Transporturilor o listă cuprinzând 20 de revendicări. Pe data de 5 februarie, Convenția stabilește date de 8 pentru de-clansarea grevei în cazul mesajionării revendicărilor. Pe 7 februarie, deși nu se ajunsese la nici un rezultat în negocierile purtătoare cu comisia guvernamentală, Convenția hotărăște amânarea grevei cu două săptămâni, pentru a da timp administrației să găsească cele mai bune soluții. Supuși la presiunile de tot felul din partea administrației, liderii ai mi-ciunilor naționale solică în mod expres regimului CFR Timișoara amânarea grevei. Timișoara este de acord, dar greva este declarată la Iași.

Douăi Valașescu și Bogdan Baltazar recidivăză distorsionând motivările grevei feroviarelor. La Iași presunile cresc. Pe 11 februarie este promulgată în timp record legea conflictelor de muncă. În aceeași zi, o comisiune deputa-tamentală poartă la Timișoara un dialog cu sindicatele din regiunea CFR. Concluzia: comisia să se depășească degeaba, neavind competență necesară soluționării în mod concret a revendicărilor grevistilor, mutând în schimb că toate problemele ridicate vor fi cuprinse în legea funcționării societății CFR, al cărei termen de adaptare nu a putut fi încă precizat. Soluționabilă a fost considerată, de exemplu, revendicarea privind restituirea retinerilor din perioada 1980–1989. La Iași însă lucrurile se aud altfel: comisia deputațamentală de negocieri susține că timișorenilor le vor fi returnate doar retinerile din 1988–1989. Timișorenilor cer imediat explicații domnului Grozea, ministru secretar de stat în Departamentul Transporturilor. Aceasta rămâne perplex.

Conflictul se agravează. În data de 13 februarie ora 14.00 comitetul de grevă al sindicatelor CFR Timișoara primește din partea Curții Supreme de Justiție o ci-tatie ilegală, făcută în temeiul unei legi care va fi publicată ulterior în Monitorul Oficial. Sentința prevedăată data de Curtea Supreme de Justiție nu este, en-țata e, re-unescută de grevistii. Continuă campania de asuțuire a opiniei publice împotriva grevistilor, deși această asu-

gură transportul garniturilor de căr-bune, combustibil, mărfuri perisabile și medicamente. Minciunile și încercările de a profita de grevă punind în spatele CFR propriile nerrealizări (Combinatul Siderurgic Reghin, de exemplu) îl indri-jesc și le determină hotărîrea de a sus-penda cu adevărat transporturile de căr-bune și combustibil spre unitățile în cauză. În rest, comunicația directă prin telesprecheri între cele două regionale este interzisă de sus, pentru a nu fi con-taminată și celelalte regionale.

Dincolo de toate acestea, care este, în esență, poziția feroviarelor din regiunea CFR Timișoara? Nu revendicările de ordin săarial justifică continuarea grevei, ci adoptarea unor măsuri vizând aplicarea imediată a măsurilor de im-bunătățire a activității CFR, înințiate elaborată statutului Societății CFR. Ex-periența promisiunilor neonorate ale ad-ministrației justifică atât nelincrederea că și nelăudarea grevistilor. Ceteristii Timișoreni au renunțat la revendicarea inițială privind un salariu mai mare, pot renunța și la solicitarea de a li se plăti un salariu în valoare, dar nu pot începe-țău înainte ca activitatea CFR să fie corectă reglementată, sub toate aspectele.

La Timișoara nu a avut loc nici o ma-nifestare de susținere a grevistilor, zârn-ral Adevarul din 10 februarie dezinformă. Nici Alianța Civica, nici nimănui altcineva, spune domnul Chipăilă, pur-tătorul de cuvînt al grevistilor, nu s-a amestecat în această istorie. Revendicării grevistilor sunt pur economice. În primul rând în care a găsit de cuvință să soluționeze conflictul de muncă cu feroviarii, administrația a adăugat o nouă și foarte costisitoare probă la dosarul in-compoziției sale. ■

EMANUEL ACTARIAN

DECLARAȚIA

unui grup de scriitori germani din România,
stabiliti în R.F. Germană

La umbra răboiului din Golf se înmulțesc și în România semnele de re-instaurare a dictaturii. Regimul Iliescu încearcă să consolideze din nou puterea vechii nomenclaturi. Rapoartele guvernamentale de investigații asupra incidentelor violente din Tîrgu Mureș din martie 1990 și mai ales asupra pogromului minților din iunie 1990 din București sunt nesemnificative, fiind elab-orate pentru inducerea în eroare a Consiliului European. Responsabilii au rămas nepedeștiți, ca și asasini din zilele răsturnării dictaturii din decembrie 1989.

La sfîrșitul lui Ianuarie a fost reintrodusă obligația de a anunța găzdui-re străinilor, așa cum a existat sub Ceaușescu. Din motive de economie de energie, începând cu 18 februarie 1991, timpul de emisie al emisiunilor TV pentru minoritățile maghiare și germane va fi înjumătățit, iar emisiunea por-tidelor politice, în care luceau cuvîntul opoziția, cit și emisiunea critică de tine-ret au fost desființate.

Adversarii lui Ceaușescu și disidenții au fost și sunt poneigni de către mediiile fideli guvernului, cum că ar fi agenți și spioni, care se exprimă polit-ic din motive joasnice. În ultimul timp, jurnaliști critici și intelectuali au fost de mai multe ori bătuți în mijlocul străzii, fapt ce i s-a întimplat ultima oară, la 11 februarie, profesorul și oponențul Petru Creția, membru al Alianței Civice.

Protestările împotriva acestor fenomene inadmisibile. Apelăm la opinia pu-blică internațională pentru a nu mai tolera măsurile represive și restaurative ale regimului Iliescu.

Asigurăm grupurile de opoziție din România, Alianța Civică de solidari-tatea noastră. ■

Un grup de scriitori germani din România s-au stabilit în R.F.G.
HELMUTH FRAUDENDORFER
HERTA MULLER
WILLIAM TOTOK
RICHARD WAGNER

COMUNICAT

din partea PEN din România

Centrul PEN din România se vede obligat să protesteze din nou împotriva climatului de violență și intimidare întreținut împotriva unor dintre membrii săi.

După romancierul Banu Rădulescu, un alt scriitor român, profesorul, filo-logul și poetul Petru Creția a fost mai întâi amenințat și apoi moțat să personeze necunoscute. Adăugate scrișorilor și telefoanelor de insulte și amenințări primite de mulți alii membri PEN, ca și compărătorii de război și călării dirijate împotriva celor cu opinii politice opozitorilor opoziției națională-militare, aceste incidente brutale dau măsura degradării situației mor-al-politice din România și caracterului iluzorii ei democrației românești.

Membrii Centrului PEN nu pot admira folosirea forței ca mijloc de inti-midare și nici folosirea pumplor în lupta de idei. El își exprimă convi-nția că spiritul nu poate fi înfrânt de nici o formă de represie, că adevarul va supraviețui minciunii, oricât de agresiv ar fi ea. ■

CENTRUL PEN DIN ROMÂNIA

ÎN LOC DE CRONICĂ PARLAMENTARĂ

Grevele ca test ideologic

Nicăieri într-un vădit impas economic-social din care nimănii nu pare să vădă nici o leșire. Guvernul acesta care ne tranzită spre o nedeterminare scămenă cu personajul comic, care încercă să ridică un pachet căuză scapă astfel și tot așa într-un joc absurd, pe care-l prezintăm încheindu-se cu un dezastru. De fapt nu spunem prin acasă nimic despre starea economico-socială, ci despre o stare de spirit. Iar teama noastră sporește indefinitely cind observăm că o criză a soluțiilor și dublătă de o mare confuzie ideologică. Gindurile politice românești inturză într-o zonă a incertitudinii. Stinge și drepția au fost preluate mecanic dintr-o tradiție socială demult destrucționată și se interferență acum într-o instanță dezordonată, dictată nu de idei împreună, ci de reacții și contrareacții reciproce.

Evenimentele din ultima săptămână au fost poate testul cel mai bun pentru lipsa unei orientări ideologice clare și cureaujase asumate. Grevele ceferiștilor de la Iași au surprins pe toți atea care veau în Moldova un lăief al F.S.N.-ului o societate răbdătoare și dispusă să străbate cu capul plecat desfășură reformelor. În realitate Moldova nu este obedientă, ci conservatoare. Demagogia electorală a F.S.N.-ului, care promitea o tranzitie liniștită, fără scisme, a prins atei cel mai bine și a creat o stare de aşteptare frustrată de toate momentele ulterioare. Sentimentul increderei înseminate și amenințării cu o sărăcie progresivă au provocat o revoltă cu revendicări în mare parie nerealizabile. Care sunt reacțiile? Guvernul se apără, imaginând soluții coercitive. Partidul de guvernămînt condenă indistinct orice mișcare de rezistență și o face să de date acasă și în cazul Pieței Universității sau al găgăuzilor din Timișoara, invocind neexistența stabilității. Golul gindirilor politice este atei cel mai evident. Concepții în declarările initiale ca partid cu orientare de stinge, F.S.N.-ul se dovedește un om de stat de atitudini contradictorii. Remorcăt de un Guvern a căruia principiu problematică și supraviețuirea, se străduiește să se acorde la deciziile lui, dar prin tiguri argumentării și subminarea provocând reacții egalitariste.

Opoziția rămîne ouăcăsumă în expectativă. Pînă nu demult susținuse Timișoara unde under-ground-ul greverilor era în esență identic, dar se sublimase în atmosferă răufătoare și revendicările de natură morală. La Timișoara mai multe directii și forte sociale devinseră convergență dintr-o nevoie de conjuncțură. Nu au ignorat însă că existau și alții cu nătări atitudini anticomuniste care considerau grevele ca pe o revoltă a stinge și pactizau cu mișcarea de celiu împotriva și de temea de a nu cădea în situația paradoxală de a fi solidari cu Guvernul.

“Nu amintim un lucru: în 1987, la Drăguș muncitorii se răsuflarează împotriva regimului comunist nu din cînd

viziune politică, ci din același impas de natură economică. Alimentările erau grele, iar muncitorii plecau acasă cu sărăcie înjumătățită. Momentul acela a devenit acum un simbol al luptei anti-comuniste doar printre un abuz de natură propagandistică. Un anume mitemism în raport cu mișcarea Solidarnosc din Polonia și un marturisit sentiment de vină a dus la postură retroactivă a convergenței între mișcarea muncitorilor și disidența anticomunistă. Coerența demersului cerea cu necesitate integrarea în același cadru a greverilor din Valea Jiului, dar în lipsălăriile din iunie au convins, sper pe multi că nu sînt în față unui idealism contrazis sistematic de realitate. Plecind de la postură sentimentala nu vom realiza niciodată o solidaritate reală și riscăm să perpetuăm starea aceasta de confuzie care și de natură să paralizeze decizia în față evenimentului. Grevele ceferiștilor reproduc momentul 1 noiembrie 1990, cind muncitorii lești în stradă căutau sădărâna neînțeleptă protagoniști ai Pieței Universității. Parlamentul României, ocupat săptămîna trecută cu demararea dezbatărilor asupra Proiectelor de Constituție, cu problema presuntă a legii agrare și a bugetului, nu a putut să codrul cel mai bun pentru discutarea situației create de ultimele mișcări greviste. Presa a amplificat înăbușită dezbaterea, dar în același atmosferă reținășă. Un cotidian important al opozitiei extrapartidice se solidariza pe jumătate cu ceferiștilor în grevă, găsind abil cîteva analizarea presupuselor cauze; iar un ziar „Independent” guvernamental consideră că și vorba de o somnolență politică, reflex al dictaturii, de o jumătate de secol.

Relațiile intersindacale sănt puse ele însele în situație de criză. Purtătorul de cuvînt al Confederației „Frată” care doar cu două luni în urmă cerea demisia Guvernului declară că la Iași și Timișoara nu e vorba de greve, ci de „sovietice revoluționare”, inspirate dacă nu direct de partidul communist reactivat, într-o rază de românești comuniști atât de multe în societatea românească post-revoluționară; o contraofensivă a stingei de natură să blocheze orice mișcare înțeleptă.

Greviștii de la Iași au cel puțin un prim motiv de nemultumire. Informații care ne parțin sănsează și însele în obscuritate ideologică. Guvernul folosește manipularea ca pe un redutabil mijloc de dominare, iar ceilalți, indiferent po ce poziții se află, bătăile negizind imaginea cea mai profitabilă.

Săptămîna care s-a scurs e un eveniment serios ca lîsă de îndrăzneală și ideal, tema grădinarilor politice de a-si asuma o linie ideologică clară cu toate riscurile imediate care survin de aici, complică situația o dată în plus, adinind confuziile și înd-părtind orizontul.

HORAȚIU PEPINE

• Cine urmărește emisiunea Actualitatea de dimineață poate să admire și să construiască concepția anti-vizuală a realizatorilor • la această emisiune, cite și o persoană de profesie creștină, cel mai adesea de sex feminin, citește cu glas monoton felurite stîri și comunicate • în spatele persoanelor atenția pe un perete, cel puțin în prima parte a emisiunii, un fel de tablou abstract verde-abastru pe care scrie mereu: „Războul din Golf” • în partea a doua a emisiunii, cînd se citesc stîriile interne, panoul dispăr și zugrăvește studioul potrivit B-administrării • nu sînt urme de gloanțe de la teroriști • de obicei, după această retragere, creștinica rămasă bine în dreptă eternului • dacă se numără vreun operator cu vederi politice sănătoase, trage un col cămerelor și, de obicei cum brusc, creștinica ajunge pe la centru • dacă nu, nu • la emisiunea Simnazon literară artistică din date de 8 februarie, un cîreu de mare clasă despre soarte revistelor literare: Nicolae Manolescu, Andrei Pleșu, Nicolae Breban, Ion Rordan Lefter • de remarcat încă o dată, a propus de criză de personalități credibile și capabile de o comunicare eficientă prin intermediul televiziunii, prezența telegenică a criticului Nicolae Manolescu, care reprezintă un atu considerabil • din păcate, realizatorul emisiunii și-a epuizat fantasia pozitivă odată cu lista de invitați • așa că ne-au arătat fătă că vedem o emisiune literară, povestindu-ne filmul pe care u-mă să-l vedem • după ce ni-l-a povestit ea, ni-l-a povestit și el, ca să fie mai siguri că vom primi ce despre ce este vorba • seventele anchetei pe stradă au fost monitate deplorabil în contextul discuției • intervențiile realizatorilor nu au

fost incomode pentru invitați, ci enervant de stinge pentru spectatori • dar nu-i nimic, omul invitată facind, și dacă alții nu se-ze fi găsi, sănii buni și acceptă • col mai trist lucru este că studenții la Biologie nu cîtesc reviste literare, nici moșier România literară • ceea ce dreptate are dr. Andrei

Iliești, deși invitații nu sunt oameni celebri, ci studenți la Petroșani, imaginea lăsătă de aducere a fost excelentă speculață • din cotidianul licean Olympia și-a elevii veniti din Basarabia sădărâna că ne-au creat atât de probleme sănii și nemulțumiți. Orientum, sănii năște alături. Dna A. Col-

• Revista studențească Nu din Cluj-Napoca a împlinit un an de la apariție • din cuprinsul numărului din 4-11 februarie recomandăm un text cu tremurătorul de Călin Nemes, care se încheie cu cuvîntul „Tragedie” • într-o altă zi, generalul Topileceanu-Iulian care a dat ordinul să se tragă în Călin Nemes apără pe la emisiunea militară a televiziunii, afirmando că a intrat în armată în '48 (pe cînd au fost dată afară adevarării ofițeri) și a servit toată viața... stătă dr. pe cine • generalul Topileceanu, în loc să răspundă la acuzațiile lui Silviu Brucan, face procesul tineretii acestuia • devine o caracteristică evanșă generală și este un semn de rău augur devierea oricărui discuții la persoanele care discută • numai o societate imatură nu acceptă faptul că un adevară poate fi rostit și de un comunist, și de un legionar, și de Silviu Brucan • nu-ar trebui să ne intereseze atât cîte sănii cei care rostesc adevarăurile, ci numai ceea ce spun ei • altfel, urâm numai bine studenților din Cluj, care dau deodată de mare curaj, războindu-se tot timpul doar cu Virgil Măgușanu și alte persoane de același dimensiune • Eugen Barbu ar trebui să ceară să î se scrie pe mormîntul excelentul rînd care însoteste fotografia sa în ineguipabil de spiritul Cuvîntul: „Scriitorul Eugen Barbu, în Groapa comună a Europei” • decocamătă este prenatul să vorbim despre asta, bîndea, și prin meritul lui E. Barbu și al altora ca el, în aceeași grupă sintem cu toții • noi însă, fără pretenții de autor. (ALINA MUNGIU) ■

Un martor nesincer?

Referitor la faptul în care „Raportul 13-15” – varianta opozitiei – redă soarta greverilor foamei, dorere să fac cîteva precizări, care îmi sunt permise întrucă am făcut parte din micul grup medical care lo-a acordat asistență de specialitate pe toată durata acțiunii lor (01.V – 12.VI.1990).

1. – În dimineața zilei de 13.VI. erau în greva foamei 13 cetățeni.

2. – La ora atacului poliției (4.30 dim.) asupra perimetrelui sănătar din limită prin mărcare, semnalizat și recunoscut ca atare, în corturi se aflau 8 grevisti.

3. – Toți au fost prinși de poliție, acționate în cursul căreia unii din ei au fost urmăriți și loviți.

4. – Nici unul nu a fost introdus în aulosanțare.

5. – Toți, fără excepție, au fost transportați cu dubo ale poliției.

6. – Niciumul nu a fost dus la spital, ci la poliție.

7. – Doi dintre grevisti au fost eliberați foarte devreme, aprox. la ora 8 dim. Cei alții au fost pus în libertate în cursul după-amiază.

8. – Cel doi grevisti eliberați la ora 8 dim. s-au dus singuri, din proprie inițiativă, la comerțul de gădă din Spitalul de Urgență nu pentru a se interna, ci pentru a cumpăra să se dozeze glicemia, ca dovadă a sincerității lor. În registrul unității respective se află nu numai rezultatul (peste 40 mg), ci și mențiunea că unul din ei are o leziune post-traumatică recentă la genunchi.

9. – Toți cei opt grevisti eliberați de poliție au fost examinați de mine în Piața Universității, în după-amiază zilei de 13.VI., moment în care am consumat leziunile post-traumatice pe care le aveau, ca urmare a invitațiilor primite în cursul acțiunii de capturare. Toți au declarat că după ce au ajuns la poliție nu au mai fost loviți.

Ministrul adj. al Sănătății în momentul evenimentelor, dr. Radu DOP, era în posessă următoarelor documente pe care le cerdea d-sale, le-am întocmit:

A. – Tabl. sinoptic cu situația medicală a greverilor în ziua de 10.VI.90 (19 căzători);

B. – Tabl. sinoptic cu situația medicală a greverilor în ziua de 12.VI.90 (13 căzători);

C. – Tabl. nominal conținând rezultatele examenului medical efectuat de mine în după-amiază zilei de 13.VI.90, menținând faptul și numărul leziunilor post-traumatice pe care le prezintă grevistii. Conțin reproducerile acestor documente se află și în posesia mea.

Din „Bagger” am aflat că dr. Radu DOP a participat la sedințele din 11 și 12.VI., cind s-a organizat tot ce a urmat. Indiferent de personalitatea lungă care a stat bîndea că dr. Radu DOP își dă seama cu ce și-a acordat numele.

Este momentul să menționez că am sesizat resurse personale cu privire la toata bătălie-crescătă a dr. Radu DOP. Motivele sunt următoarele:

1. – În dimineața zilei de 13.VI.90 m-am informat personal că toți greverii sunt internați în spital. Ca urmare a acestor declarații, i-am cumpărat totușă camătă din principalul spital ale Capitalei, fără să găsească vreunul. Am găsit însă mențiunea din registrul camerei de gardă de la „Urgență”, de care nu amintit. În conse-

cință, trebuie să consider că dr. Radu DOP a făcut o afirmație inexactă relativ la soarta greverilor foamei. Nu am certitudinea că m-a indus în eroare în mod deliberat. Sunt însă indică că ar fi fost de față și în „curățirea” Pieței Universității.

2. – În zilele de 13.VI. ora 13, și 16.VI.

o.c. 18, postul de radio București a difuzat două bullete medicele false ce mi-au fost atribuite mă. Ele conțineau astăzi date exacte, cît și erori voile (ex.: „toți grevista sunt internați în spital”);

3. – Toți au fost prinși de poliție, acționate în cursul căreia unii din ei au fost urmăriți și loviți.

4. – Nici unul nu a fost introdus în aulosanțare.

5. – Toți, fără excepție, au fost transportați cu dubo ale poliției.

6. – Niciumul nu a fost dus la spital, ci la poliție.

7. – Doi dintre grevisti au fost eliberați cu dubo ale poliției.

8. – Cel doi grevisti eliberați la ora 8 dim. s-au dus singuri, din proprie inițiativă, la comerțul de gădă din Spitalul de Urgență nu pentru a se interna, ci pentru a cumpăra să se dozeze glicemia, ca dovadă a sincerității lor. În registrul unității respective se află nu numai rezultatul (peste 40 mg), ci și mențiunea că unul din ei are o leziune post-traumatică recentă la genunchi.

9. – Toți cei opt grevisti eliberați de poliție au fost examinați de mine în Piața Universității, în după-amiază zilei de 13.VI., moment în care am consumat leziunile post-traumatice pe care le aveau, ca urmare a invitațiilor primite în cursul acțiunii de capturare. Toți au declarat că după ce au ajuns la poliție nu au mai fost loviți.

Ministrul adj. al Sănătății în momentul evenimentelor, dr. Radu DOP, era în posessă următoarelor documente pe care le cerdea d-sale, le-am întocmit:

A. – Tabl. sinoptic cu situația medicală a greverilor în ziua de 10.VI.90 (19 căzători);

B. – Tabl. sinoptic cu situația medicală a greverilor în ziua de 12.VI.90 (13 căzători);

C. – Tabl. nominal conținând rezultatele examenului medical efectuat de mine în după-amiază zilei de 13.VI.90, menținând faptul și numărul leziunilor post-traumatice pe care le prezintă grevistii. Conțin reproducerile acestor documente se află și în posesia mea.

Din „Bagger” am aflat că dr. Radu DOP a participat la sedințele din 11 și 12.VI., cind s-a organizat tot ce a urmat. Indiferent de personalitatea lungă care a stat bîndea că dr. Radu DOP își dă seama cu ce și-a acordat numele.

Este momentul să menționez că am sesizat resurse personale cu privire la toata bătălie-crescătă a dr. Radu DOP. Motivele sunt următoarele:

1. – În dimineața zilei de 13.VI.90 m-am informat personal că toți greverii sunt internați în spital. Ca urmare a acestor declarații, i-am cumpărat totușă camătă din principalul spital ale Capitalei, fără să găsească vreunul. Am găsit însă mențiunea din registrul camerei de gardă de la „Urgență”, de care nu amintit. În conse-

2. – Revista studențească Nu din Cluj-Napoca a împlinit un an de la apariție • din cuprinsul numărului din 4-11 februarie recomandăm un text cu tremurătorul de Călin Nemes, care se încheie cu cuvîntul „Tragedie” • într-o altă zi, generalul Topileceanu-Iulian care a dat ordinul să se tragă în Călin Nemes apără pe la emisiunea militară a televiziunii, afirmando că a intrat în armată în '48 (pe cînd au fost dată afară adevarării ofițeri) și a servit toată viața... stătă dr. pe cine • generalul Topileceanu, în loc să răspundă la acuzațiile lui Silviu Brucan, face procesul tineretii acestuia • devine o caracteristică evanșă generală și este un semn de rău augur devierea oricărui discuții la persoanele care discută • numai o societate imatură nu acceptă faptul că un adevară poate fi rostit și de un comunist, și de un legionar, și de Silviu Brucan • nu-ar trebui să ne intereseze atât cîte sănii cei care rostesc adevarăurile, ci numai ceea ce spun ei • altfel, urâm numai bine studenților din Cluj, care dau deodată de mare curaj, războindu-se tot timpul doar cu Virgil Măgușanu și alte persoane de același dimensiune

• Eugen Barbu ar trebui să ceară să î se scrie pe mormîntul

Ce fel de război?

Pe măsură ce, la început zilele, acum săptămânilis și, cine să fie, în curind poate chiar luni și trei, pe măsură, asadar, ce unități convenționale de timo și suțiu își măresc rangul, certitudinile apărante năo începutul războiului din Golf se spulberă, apoi întrebările pentru că, înțeț-încet, să în față aparția și răpunăturile, ceeașd foarte evidente, izbucnind cu claritate și brutalitate la lumina zilei. Nu s-a „scris”, core dintotdeauna textul istoriei în felul acesta, ca de la sine, prin inițiată evoluția fenomenelor de la minciună la adverță, de la pretext la subiect, esența înălțând pînă la urmă — într-un fel sau altul — aparentele, „ambalajul”? S-ar spune că istoricii și observatorii nu le-ar reveni „deciit” datoria de a fi atenți și de a „transcrie” ceea ce se vede „cu ochiul liber”. Aşa ar fi să fie, dacă, de cele mai multe ori, acestia nu s-ar fi luptat cu evidență înămînă, refuzind-o, dacă istoria nu ar fi fost de altfel oră rezervată, incertajungi, pe bună dreptate, să te întrebă: unde se face istoria? Pe „teren”, în foku evenimentelor, sau pe hirtie, nu cu sabia, ci cu pana?

Înăcă de la declansarea conflictului din Golf, mi s-a parut nimerit să stăm cu ochii săntău în altă parte, să nu ne lăsăm furati de „focurile bengale” (vai, uigătoare și teribil de adevărată) ale

prim-planului confruntării. Uniunea Sovietică dădă semne că nu va accepta și-i înțeță păsiv criza de structură. Obiectul declarat al războiului îl constituie Kuweitul ocupat. De fapt, încă de la început, „turniul” strict militar se desfășura între cele două capi apărători și la urma urmă, între S.U.A. și țările occidentale care participaseră în supra-marșarea Irakului. Se pare Occidentul cu el însuși. Intră în coliziune două mărci diferențiale ale același entități, care actionaseră în virtutea spațiilor de tot felul prin care funcționează o democrație. Am putut vedea în conflictul din Golf, de ce nu, și un fel de auto-regăire în exterior a unor probleme interne ale țărilor occidentale în ajunul integrării lor în viitorul sistem european. Ca și în cazul crucidelor, o tensiune (întărită) internă se încercă și rezolvată în exterior.

Totuși, acest aspect mi se pare secundar. Conflictul esențial, purtat prin interpuși, delegat este cel „etern”, dintre S.U.A. și U.R.S.S. Absența la început (avea treburii „srăzoare” de rezolvat în interior). U.R.S.S. a început să-și facă, timid, sănității prezenta prin binecunoscutele „inițiative de pace”, pe un traseu ocolit, prin Iran. Este stilul dintotdeauna al marei imperii euro-asiatic. Se poate punct, în acest nou context, o întrebare:

în ce măsură poate fi considerată Uniunea Sovietică o adevărată „supraputere”, comparabilă, simetrică Statelor Unite? Eu cred că la mijloc nu e decit o prejudecătă ce să-și perpetue, și că ea începe să i se vadă pilonii de sustinere. Treceind peste diferență dintre federala și imperială, concentrată pe privirile, da pildă, asupra Armatei Roșii și a tipurilor de angajamente în conflicte ale sovieticilor, se poate spune că acești nu luptă propriu-zis, militari, mai niciodată. Iată de ce, acum, U.R.S.S. cantă — a cită cără? — nu astăzi pacă, cît schimbarea luptă de război. Moscova nu e cobiță altă de luptă, cît de reprealne. În mare măsură făcă supra-puțere, U.R.S.S. practicează cu prefață amenințările și mențiunile, cind nu a putut repreza pur și simplu. Așa cum Irakul lui Saddam Hussein este în modul său mai vădit tot o făcasă putere, și a încercat să manipuleze războiul, năpădind să lupte. U.R.S.S. încearcă acum, prin „tratative de pace” să schimbe războiul militar într-un „război diplomatic” în care este mult mai bine exercitat. Faptul că Statele Unite par a nu mai voi să accepte exclusiv convinețile acestui „joc” o sperie, probabil. Ce o fi statutul acestor acțiuni Sevastopol? Dar președintele Iliescu, care, întîlnindu-se cu președintele Snegur, ba cu trimisul Kuweitului, al cărui partidă de cunoscătoare și fiind? Întîlnirea directă dintre cele două „vîrfuri” nu a mai putut avea loc. Oare de ce?

Soviecticii au tot interesul să inceteze acest (fel) de război, ca nu cumva să existe invinsă și mai ales invingători care

să-și impună condițiile. Vor să evite o victorie americană (occidentală) în zonă.

Irakul mimetizează o imaginea pozitivă de forță, de superioritate, pună condiții în consecință, arugindu-și un ton fals, neștiință de realitate. Din perspectiva Estului (Bagdad și Moscova), ca și din aceea a Vestului (Washington) a fost nevoie de acest război. Parțial și se aproape de o posibilă încheiere sau, mică, pauză, conflictul, de fapt, se relancează. El se va prelungi artificial. E posibil ca Irakul să termine moeciu în picioare, magind knock-out-ul de fapt, dar tara nu va mai fi dacă un contur pe hartă. Cetățenii interzisori vor fi distrusă. Nu e vorba, are cines să-o „salveze”, cum nu să aia în apărare să-o facă doar. Saddam Hussein va rezisa în mod fortat, apărând. Irakul nu va fi o tară înfrântă, ci o tară distrusă.

Război militar sau război diplomatic, prin urmare? Conflict între tipuri de conflict? De cite ori a luptat Moscova militar cu puteri care să-l fie cît de cît apropiate și nu cu ei mult mai slabă decit ea? A luptat ea, de la cel de-al doilea război mondial începînd, sau doar a cucerit, a săpănit, și a reprimat?

Cine va reuși să-și impună, pînă la urmă, stilul? Propunerea Irakului nu e decit o primă etapă, de aceea a și început astăzi de „sus”, astăzi de aberant?

Mă teme de Washington, dar istoria și realitatea mă obligă să mă tem de Moscova. Pufoica îmi e — far? — mai aproape de piele. Pufoica sau mananca?

BOGDAN GHIU

America de după războiul rece și criza din Golful Persic

Sporind triaștește și furia lumii, războiul din Golf a început. În momentul scrierii acestor rînduri, Aliati au întreprins timp de trei zile atacuri aeriene împotriva centrelor militare irakiene, iar Irakul a răspuns prin atacurile cu rachete a două orașe israeliene, Tel Aviv și Haifa. Peste 400.000 de militari americani, împreună cu un număr simbolice al forțelor internaționale, vor fi, după toate probabilitățile, în curind trimisi în luptă și, pînă cînd Irakul nu va capitula, conflictul va atinge un nivel cunoscut doar în timpul celui de-al II-lea război mondial. Înălță să-mi spunem, situația este cruntă.

In timp ce aşteptăm și ascultăm stările, cei mai mulți dintre noi sperînd în sfîrșitul acestei grave probleme, motivele conflictului apar foarte clare. Desigur, a-gresiunile nestingherite a lui Saddam Hussein în Kuweit și refuzul de-a pură negocieri rezonabile fac ca răspunsul comunității internaționale unite să fie pe măsură. La fel de valabilă este și speranța într-o nouă ordine internațională, în care comunitatea lumii poate aciona unită împotriva oricărui formă de rău, fie ele de tipul celor predicate de Saddam, fie vizând încălcarea drepturilor omului, sau altceală.

Totuși, războiul împotriva Irakului rămîne în primul rînd un război american, așa cum a demonstrat-o S.U.A., care și-a înarmat efectivile și care conduce mersul evenimentelor din Golf. Deși Națiunile Unite și multe țări au aderat la actiunile Statelor Unite, războiul se desfășoară esențialmente între S.U.A. și Irak. Si în timp ce intenția lui Saddam Hussein nu a fost mai mult sau mai puțin evidentă — la început, dorința de a-și extinde influența în Orientul Mijlociu, iar actualmente, de a-și menține dominația —, intenția S.U.A. mi se par ceva mai puțin constată. În definitiv, la ultima decădă a avut loc multe acte internaționale de agresiune care nu au provocat un răspuns alt de copilotis (de exemplu, invadarea Libanului de Sud de către Israel în 1982, invadarea și anexarea Timur-ului de Est de către Indonezia, chiar invadarea Iranului de către Irak în 1979). Deci, situația de acum este alta? Care ar putea fi obiectivele reale ale S.U.A. în acest război? Pentru ce este gata S.U.A. să sacrifice atât de mult pentru a obține atât de puțin? În cîndă acestui război inevitabil — și poate tocmai datorită acestui fapt — întrebările nu mi se par de loc lipsite de importanță.

Aproape imediat după ce invadarea Kuweitului a fost cunoscută, trupele americane erau în drum spre Arabia Saudită. A urmat teama invadării de către Irak a Arabiei Saudită, un important centru strategic al S.U.A. în Orientul Mijlociu, drept care a fost adunată o forță armată capabilă să apere această țară. Totuși, după un timp, numărul efectivelor a crescut mult, peste necesitățile pur defensive, pentru că S.U.A. să declare în cînd de urmă că misiunea ei în regiune este retragerea necondiționată a Irakului din Kuweit. Justificarea Admînistrării Bush pentru amestecul S.U.A. în zona a cuprinzat două puncte: siguranța (pașal) aprovizionării cu petroli a țărilor sale și protejarea dreptului statelor la suveranitate, drept total încălcă de liderul de la Bagdad.

Cu toate acestea, motivele S.U.A., care par astăzi de justiție la prima vedere, nu mai

putin sănse în lumina faptului că ca este relativ puțin dependentă de petroli Orientul Mijlociu și a același ca a neglijat, în ocazia anterioră, „suveranitatea statală”. S.U.A. importă circa 12% din petroliul necesar din Orientul Mijlociu, din care parteau furnizatorii de Irak și Kuweit dețin o cotă foarte redusă. Orice pierdere a accesului la petroli din zonă ar putea fi — și a și fost — ușor realizată de alte state ale Orientului Mijlociu sau din alte părți (și să nu uităm că Saddam Hussein nu dorește să „tale” furnizarea de petroli — cî dimpotrivă). Petrolul — cel puțin pentru S.U.A. — pare o motivație neverosimilă a intervenției în Golful Persic. Si mai improbabila este justificarea „protojerării” principiului „suveranitatea statală”. Doar cu un an și ceva în urmă, Statele Unite au invadat Panama cu scopul de a-și exercita propriile scopuri ale politicii externe (în realitate, justificările lui Bush și Hussein date în vazivă sint foarte asemănătoare). S.U.A. are o lungă istorie de încălcare a dreptului la suveranitate a unui stat, atât direct (de exemplu Coreea, Vietnam, Grenada, Panama, cî și indirect (sprîndând insurrecția din Nicaragua, Angolă) sau închizind echilibrul atunci cînd agresarea a actionat conform proprietăților interne (exemplu: mentionate mai sus). Pe scurt, „placa” pușă cu „dreptul statelor la suveranitate” (Bush) pare destul de deplorabilă. Din acest motiv, justificarea intervenției S.U.A. în Golful Persic, văzută din această perspectivă, pare chiar mai ceață. Adevarătele motive trebuie să se afle ascunse în altă parte, cu alte semnificații și corespunzînd altor intenții.

★

Surprinzător, sfîrșitul războiului rece a adus o criză profundă pentru cel ce face politică externă a Statelor Unite și non-ru Deparatamentul Apărării al S.U.A. Timp ce parcurgoi de an, Statele Unite și au menținut rolul de suprapuțere blind apărătorul „lumii libere”, al industriei și al lumii a treia împotriva planurilor expansioniste ale U.R.S.S. Prin urmare, atunci când există amintirea sovietică, aliații S.U.A. erau gata să urmeze fidel și fără ezitări politica externă a acestora. Asadar, menținerea Americii ca suprapuțere a fost dependență de U.P.S.S., o suprapuțere la rîndul ei, diferită din punct de vedere ideologic și agresivă la adresa Vestului. Războiul rece a fost un sistem prin care ambele suprapuțeri și-au extins influență în lume, său justificat invazii sau cu sprijinul dictători — S.U.A. nu a făcut nici ea exceptie — la care se adaugă, un număr de alte lucruri neplăcute —, toate a cîstea, în lumina amintirii continue venite din partea adversarului. Dezintegrasia U.R.S.S. ca suprapuțere a amintită serios statul similar al S.U.A., deposind-o de al ei răson de a fi în dominație lumii afacerilor. Această anxietate a pierderii statutului de putere atunci a fost exprimată deschis și discutată de personalitățile lidere ale S.U.A. înaintea acestei crize din Golf. Două „tabere de opinie” s-au confruntat, una insistind ca puterea S.U.A. în sferele afacerilor să crească prin intermediul puterii sale militare, cîndată susținind că viațibilitatea economiei ar trebui să constituie baza prospătășii viitoare a Americii. Protagonistul cîrei de-a două opinii nu argumentă că S.U.A. ar trebui

să folosească fondurile cheltuite anterior în domeniul apărării pentru regenerarea economică intrată în declin datorită subminării de către ridicarea Japoniei, unificarea Germaniei și victoarea hărță a Europei din 1962. Teza lor a fost aceea că singurul mod de-a răsine puternici este cîștigătorul exclusiv pe factorul economic.

Dar această opțiune a Americii de după criză războiului rece a reprezentat prin înălță natură sa o anatemă la adresa Deparatamentului Apărării și a Industriei de război. Soluția acestuia dată crizei americane a fost menținerea rolului important al US Army în arena internațională, imaginind S.U.A. ca pe un fel de „polițial al lumii”, un protector al intereselor vitale apartinând lumii industrializate. În timp ce această opinie provoca probleme morale serioase (una dintre ele fiind aceea că vreun stat sau guvern ar avea voie să-și arge un asemenea rol), de asemenea reflectă dificultatea serioasă a marilor puteri de-a gîndii construcțiv și de-a accepta o schimbare atunci cînd este momentul — fapt pe care poste că U.R.S.S. î-a demonstrat în săptămîni din urmă. Totuși, pentru militaristi, miza era continuarea sau discontinuitatea unui buget militar substantial și creșterea contractelor în vederea apărării naționale, a numărului de cadre din armată, a puterii și prestigiului.

Dezbaterea asupra rolului viitor al S.U.A. în lume a fost transată de invadarea Kuweitului de către Irak. Militaristi au sezonat momentul oportun și au hotărât efectiv traseul viitor al țărilor lor. În mod Iranie, criza din Golf a adus o sănse de criză din Statele Unite. Conducătorii acestora i-au decis chipul și perspectivele fără dezbatere serioase pe care le-am fi așteptat într-un sistem de guvernare democratică. Care vor fi implicăriile acestei decizii? Se pare că ponderea intervenției militare a S.U.A. va crește în decădă următoare. Din păcate, formele conflictelor regionale în care ea

va fi implicată se vor înmulți și diversifică în decădă ce vine. Irakul, de exemplu, este numai una dintre țările lumii a trei care au participat la mareea orgie a cumpărării de arme de la Occident, pe care respectivă lume a treia a angajat-o între 1970—1980 și totodată numai una dintre multe altele care doresc să se transforme eșecul înputer regional.

Alte probleme, cum ar fi marea sarcină obiectivă din lumea a treia și conflictele unele crescînd, vor exacerbă aceste potențiale focare de război. Ne putem aștepta ca anii '90 să ofere confruntări continue dintre cele mai diverse, multe dintre ele punând în pericol accesul la resursele de materie primă și energie ale lumii industrializate și atrăgind intervenția S.U.A. Mai mult doar să îlichideze rădăcinile acestor conflicte — cornerul moral cu arme între Nordul industrializat și lumea a treia sau sistemul economic mondial care întreține ciclul sărișiei lumii a treia, pentru a enumera doar cîteva —, S.U.A. vor prefera să răspundă militar, exclusiv în interesul lor. Am subliniat ceea ce am crezut că sunt probleme sistemică cu care se confruntă politicienii externi ca efect al încheierii războiului rece și locul în acest context al crizei din Orientul Mijlociu. Alii, probabil, mai exigenți decit mine, vor explica intervenția S.U.A. drept un simplu nou atentat în vederea extinderii controlului asupra unei arii strategice sau vor reflecta asupra rolului Israelului în politica externă americană. Cred că aceste interpretări sunt mai speculative, dar nu mai puțin demne de a fi susținute.

Istoria a arătat că țările nu se pot angaja în aventuri militare exterioare răsunînd totodată democrație în interior și în calitate de american considerat acasă, mult mai doarurajant în perspectiva crizei aciunii și a cîrcei ce pot veni. Cum Statele Unite au fost adesea un simbol al libertății și demnitatei pentru popoarele din Est, atunci cînd au fost subjugate de dictatura comunismă, vă adresez invitația să priviți cu un ochi cîndva mai critic S.U.A. în timp ce vă construiește propria democrație. Este o condiție esențială pentru a obține membri ai comunității internaționale. ■

AARON L. SHOCK

Traducere de

NICOLAE DALĂ

iunie 1991

FRANÇOIS FEJTÖ

UN AMBASADOR IȘIT DIN COMUN

Liberal și monarhist, poliglot cu o netă preferință pentru franceza pe care o vorbea și o serie precum compatrioții săi, Ionesco și Cloran, respectiv mai mult decât la perfecție, ambasador pentru un interval de durată unei iluzii, Alexandru Paleologu este, cu adevărat, un om deosebit obisnuit. Adică — un om extraordinar. Mai întâi, pentru a fi știut să supraviețuiască numeroasele catastrofe care l-au lovit tare. Născut în 1913 — dată la care s-a născut și România Mare — el a crescut în epoca lui Iuliu Maniu, a Micii Antante, a regelui Carol, a foarte ambiguului mareșal Antonescu, a trecut prin războli fără a fi fost rănit în vîrstă fel, a debutat în cariera de diplomat cu puțin timp înaintea demisiiei fortate a regelui Mihai. A cunoscut, apoi, anii teribili ai dictaturii, persecuțiile, închisoarea, exilul interior. În pofta tuturor acestora, atunci cind a venit la Paris, în decembrie 1939, acest naufragiu ișit dintr-o furtună nemilosă și putut fi văzut su-ișăză, consecvent cu sine insuși, neschimbat, fără o zgîrietură, îmbrăcat pentru o serată de gală, în postura unui perfect om de lume. S-a înfățișat lui Mitterrand și doamnei Lalumière, Franței și Europei, postură a plede cauza celei mai strani revoluții, cu speranță, împărtășită de prietenii săi intelectuali de la Grupul purior Dialog Social, că România, debarcată de tiranul ei, va cunoaște, în sfîrșit, binefacările democratice înaintea celor date de prosperitate. Cîteva luni au fost de ajuns pentru a-i spulbera elanul și pentru ca lumea să realizeze măsluirile, manu-părările, minciunile celor ce prelustrau conducerea. Fără vreă existare, din reprezentant al Guvernului, Paleologu s-a transformat atunci în reprezentantul poporului său, al tineretului, al elitelor române, care nu acceptau și continua să nu accepte faptul implinit. El a demisionat, initial discret, ulterior public, masacrarea ungurilor de la Tîrgu-Mureș, organizată de către Securitate și doarăzită în „conflict interetic” de către autorități. Lui Iliescu, care l-a recheimerat la București, l-a raspuns: „Domnule Președinte, un diplomat nu este un papagal, el decide asupra atitudinii pe care o consideră drept cea mai favorabilă și mai adecvată intereselor săi sale”. Autoritățile ar fi preferat totuși să-l mai păstreze, ca alibi, dar el își precipita singură revocarea.

ADAM MICHNİK

Ghetourile vor înlocui națiunile?

(Urmare din nr. 54)

Urmează enormă majoritate a populației poloneze, care în timpul comunismului a suferit umiliere, umiliere prin teroare, neputință și slabiciune. Ceea ce se observă acum este o reacție afectivă față de acest triste. Studiile sociologice de la jumătatea anilor '80 evidențiază un fenomen de „radicalizare amintă” — adică oamenii se arătau foarte severi față de puterea comunismă căreia îl erau foarte ostili, dar în același timp, comportamentul lor cotidian, marcat de conformism, nu traducea deloc aceste opinii. Abia acum astăzi în o revansă actualizatoare penitru radicalizarea amintă de atunci.

In sfîrșit, sistemul comunist era un sistem care să îl oferă fiecarui un fel special de securitate materială amintind de cel de care beneficiază destinul: o gamă de supă, posibilitatea de a face baie, cantină, bibliotecă și, în locul cerului liber, un acoperis desemnat copiilor. Bineîntelecții, nimici nu vrea să devină destituiți. Totuși, de-o lungul anilor, fierare și-a obisnuit cu ideea că sumiile lucruri li sunt asigurate de temnițe și săi. Si deodată, după ce grădile au fost tăiate și sumiile eliberați, lumea a devenit liberă... dar fără gămie, fără pas, pusă în față unor probleme pe care vor trebui să le rezolve singuri. Omul eliberat se gă-

se într-un situație schizoidă: libertatea îl sporește foarte mult ca o binefacere, dar și ca o antrenajare de care plină acum nu era conștient.

Se nasc deci, în noi tipi, reacții amestecate. Sînt, deși, și o economie de piață. Numai că stîm să oare ce înseamnă aceasta? Echilibrul prejurerilor exprimate de muncă încorporat în marfuri și servicii. Atînțim că ne vom returna la a critica sistemul comunist pentru lipsa sa de eficacitate și de productivitate, determinată de lipsa de motivare a muncii, sistemul economic de piață nu va apărea în continuare ca înjus. La originea populismului rezidă un sentiment de pre-judicare, de frustrare: unii au prea mulți bani și prosperitate, în timp ce alții nu sau și sunt la limită săracia. Aici se inseră și drama mijlociară „Solidarnosc”. Efectiv nu e rar să regăsești fătii printre cei care sănătățuiește pentru a se angaja trătație la mesajul retinut în interesul sindicilor.

Pericolul vine tocmai datorită reparației astăzi de naturale a unui anume stereotip populist. Mai mult, apărării care dorește să profite prin suscitarea afectelor de masă.

Un fenomen curios în Polonia este și reparația antisemitismului, deși, după opiniile formulată recent la „Europa Liberă” de către un lider polonez, acesta nu-ar mai exista. De altfel, cîteva zile mai înainte, același lider declarase că și îl mai bine ca evrei să-și declare identitatea lor racială pentru că, ascunzându-se, ei însăși contribuie la renasterea antisemitismului. Aceste declarări nu sunt compromisările numai pentru persoana în cauză, ci și pentru mijlocirea pe care o reprezintă și chiar pentru statul polonez.

Am sentimentul că se petrece ceva cinic. De fapt, Polonia este o țară în care, după calculele cele mai optimiste, trăiesc mai puțin de zece mil. de cetățeni de origine evreiască din care fac parte și eu. Într-un stat de aproape patruzeci de milioane de locuitori acestia nu-și trebuia să constituie o problemă, nici socială, nici națională. Atunci pentru ce?

Extrema dreaptă națională intelectuală funcționează într-un context social diferit. Nu cred că poate fi justificat în vîrstă fără antisemitismul unui program politic chiar în condițiile perioadei interbelice cînd minoritatea evreiască era mult mai numeroasă decât este astăzi. Antisemitismul este o fictiune, o construcție a esențialului total inventată.

Două anevoie rezumă acest paradox. Prima: și dacă discută cu cineva o oră și, în acest timp, și vă asigură de zase ori că nu este antisemit, poate avea cauză certitudinea că, în realitate, este, deoarece un om normal nu are nici un interes să declare că este

tel, deoarece acesta nu era un bun orator. Apoi, a urmat o buculă indescriabilă, năvălă oportunis-tilor. Există în Memori, cincițe de pagini de mărturii și de analize scriitoare pe care mi-ar face plăcere să le citez în întregime. A avut loc o „defilare” pe scena a unor indivizi de toate vîrstelor și condiții, dintre care cei mai pitorești au fost membrii înaltului cler, înconjurați pe Patriarch, care abia deținătorul adresaseră telegramă de felicitare lui Ceaușescu și care în prezent au declarat fără să clipească: „Am avut curajul de-a nu deveni martir”. Desigur, acest lucru l-a avut deosebit oameni în România și cine ar fi în stare să le-o reprozeze? Paleologu îl întingea de ascensiunea pe Dumitru Popescu, „unul dintre complicitii cei mai responsabili de regimul Cesașescu”, care venise și el să „salute poporul victorios și să îcondamne pe tiran”. Apoi, a fost rîndul reținutului Securității care dorește să acorde bunăvoință nouui regim. Rezistorul, mare profitor al fostului regim, Sergiu Nicolaescu, „să-și umflă pieptul și să dată drept eroi la revoluție”.

Urmează minunatul portret în cîteva cuvinte al bărbosului Gelu Voican, unul dintre autori tristezi parodii televizate a „procesului”, care să se autumeze vîde-prim-ministrul. Paleologu ne aduce la cunoștință că Voican desinde dintr-o personalitate aristocratică din partea mamăi, că a făcut parte în tîncete dintr-un grup de scriitori „anarci”, că este un cititor pașionat al lui René Guénon (filozoful esoteric francez care s-a convertit la religia Islamului) și mare admirator al lui Khomeini. În privința lui Petre Roman, Paleologu manifestă inițial simpatie, manipularile sale nedevenindu-i evidente decât mai tîrziu, și nu va avea revelații medierisități personajului și a mărginirii sale decât cu ocazia unui colocon, organizat în primăvara lui 1990 de către „Liberation” la Sorboana, unde Roman a facut „o impresie cu mult mai puțin comparativ cu Gheremec, Janos Kis și cu cel venit din Praga și Berlin”.

Ambasadorul de la Paris l-a fost propusă lui Alexandru Paleologu de către Silviu Brucan; îl cunoaște pe veteranul stalinist căzut în disgracie pentru a fi semnat în 1987 „Scrisoarea deschisă către Ceaușescu”, protestând împotriva represiunii feroci a grevei municioare din Brasov. În timp ce se face apel la Alexandru Paleologu, deși dintr-prietenii săi apropiati de factură liberală, Andrei Pleșu și Mihai Soră, sunt în rîndul lor numiți, unul — ministru al culturii, celălalt — ministru al invățămîntului. Se poate crede la modul cel mai convinsor că noii conducerători își vor alege pe vîtori colaboratorii funcție de calitatea lor intelectuală și nu după criterii politice.

Paleologu confirmă faptul că, în lumea intelectuală românească, nu s-a existat pînă în ultimele luni ale regimului Ceaușescu decât puțini oponenți direcți. El însuși avea prietenii printre disidenți, din care majoritatea, precum Paul Goma sau Virgil Tanase, aleaseră de altfel exilul — însă nu participă la activități și acțiuni de lege. Își cumpără esențialul independent de spirit pe care și-l păstrează din toate cu prejul indispensabil de-a sprijina în serialul său cîteva citate preluate din „Operele complete” ale lui Ceaușescu. Cu acest preț, puțina vorba despre Platon ca și cum comunismul și marxismul nu ar fi existat niciodată. Fără să îl militanțe sau eroi, dar în oglindă măsură fără să se compromite, a reușit să rămână un om liber. Este elementul care îl dă dreptul de-a deveni purtătorul de cuvintă al celor mai buni dintre compatrioții săi în ce privește docința lor de-a se alătura, în pofta tuturor obstacolelor înaintării vecinilor lor vestișor spă Europa.

⁹ Alexandru Paleologu, conversie cu M. Seino și C. Tréan, Amintirile minunate ale unui ambasador al Golaniilor, „Ballard”, 1990.

Troducere și adaptare
NICOLAE BALTA

antisemit, tot azi după cum îi ar avea nici un interes să declară că este hot sau canibal. A doua: dacă cineva să spună că detesta evrei pentru că nu aduce Polonia în ruina actuală, să stînă că, de fapt, în sine nu nu este vorba de oare, pentru simplul motiv că nu ei au fost la putere în Polonia.

Se bucură de credit și în prezent multul „judeo-comunismului”. Dacă oamenii de o anumită formă intelectuală se recunosc prin atașamentul față de Chopin sau Mickiewicz, săi și unii care se recunosc cu claritate prin împărtășirea antisemitismului. Atașamentul față de valori culturale este însoțit de ostilitatea față de altă rasa. În această vîrstă a lumenii dominată de ură și proclamă că evrei guvernează din umbra răsuflarei lor, uzina, orașul, satul... și întreaga lume.

In plus, antisemitismul cultivat anii de zile a dat naștere unei forme de antisemitism magie. Antisemitismul normal, dacă-i putem numi astfel, este ceva care se exprimă cam așa: „Kowalski este evreu, deci trebuie să fie o pușlămă”. Tinind cînt de roasă ce se potrivesc astăzi în unele spirituri trebuie să luăm act de adezionație la un anumit mod de gîndire magica. Cel care îl sălăsește pe evrei să-și devolueze orfinea, trebuie să precizeze ce înțeleg prin acest lucru. Cum nu-nume? Purtând brâsarde, sunând în presă, sau în ce mod altfel? Si ce înseamnă să fi evreu în Polonia de azi? Este mai usor să spui că înseamnă să fi antisemit. Antisemitismul este rezultatul tactic al unei misiuni cunotonante și agresive. Această misiune există în întreaga Europă. De pildă în Franță, unde Le Pen beneficiază doar de cîteva procente electorale. Cred că anii în Polonia acest sovinism exotic nu adună mai multe adepti.

Că intelectualul angajat în politică, ceea ce se întimplă în acest moment, nu are sănătatea de bucurie și speranță, dar, de asemenea, de tristețe și neliniște. De cîte ori nu ne-am gîndit cu speranță la această lume nouă care se va naște odată cu sfîrșitul comunismului? Si întări că sub ochii noștri, alături de ceea ce este valoros, monștrul leză, călăcindu-se, din vizuia lor. Credem, în continuare, că nu sunt decât niște marginalizați, relije ale unei epoci revoluție și că în viitorul apropiat democrația va învinge. Avem oare dreptate?

Traducere din limba franceză
LAURENTIU ENE

